Colecţia: Trecutul de lângă noi **Macheta şl realizarea:** LUMEA Magazin **Redactare:** Mariana Paraschiv, Dinu Moraru **Corectură:** Mariana Paraschiv **Procesare computerizată:** Dan Nedea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FLORESCU, ŞTEFAN
Afacerea Carol. Intrigi şi iubiri
Ştefan Florescu şi colectiv - Bucureşti
LUMEA Magazin, 2003 96 p.; 16 cm.
(Trecutul de lângă noi) ISBN
973-86853-1-1

© Editura LUMEA Magazin, 2004
B-dul I.C. Brătianu nr. 16-18, Sector 3, Bucureşti
tel.: 303.99.14; fax: 303.99.15
e-mail: lumeam@fx.ro

!9«S?

Alex Mihai Stoenescu
Dr. Ser ban Milcoveanu
Dan A. Lazarescu
Ştefan Florescu

Afacerea Carol
Intrigi si iubiri

LUKIA

Istorie şi istorii despre Carol al II-lea

Cercetarea atentă a anumitor informaţii pasagere din jurnalele lui Carol al II-lea sugerează că, după toate probabilităţile, întâlnirea lui cu Elena Lupescu s-a produs la 14 ianuarie sau la 14 februarie 1925. Lunile diferă din cauza calculului neglijent făcut de Carol. în anumite locuri din Jurnal există precizarea: „au trecut opt ani si trei luni" si în momentul când urmăreşti aceste calcule poţi observa că acesta face unele erori de lună - ianuarie sau februarie.

întâlnirea dintre Carol şi Elena Lupescu a cunoscut mai multe variante, mai multe versiuni. Una - la o cursă de automobilism la care era prezent şi Carol, acesta s-a apropiat de Elena Lupescu şi i-a aruncat un buchet de flori; alta - a cunoscut-o într-o familie a unor prieteni, într-un cerc de tineri. Mai există si varianta că, ieşind de la o petrecere, a agăţat-o pe stradă. Varianta mult mai plauzibilă care

se sprijină pe o serie întreagă de informaţii recente este că ea i-a fost prezentată de către Tudor Posmartir, şeful Regiei de cinematografie din acea perioadă. Acesta îl însoţise pe Carol în călătoria în jurul lumii, o filmase, fiind practic un fel de operator, de regizor, al documentarelor oficiale, al jurnalelor. Posmartir avea si un fel de afacere proprie, ca să spunem aşa, se ocupa cu albume foto sexi si porno si plasa diferite domnişoare protipendadei bucureştene. La un moment dat, printre numeroase alte fete pe care i le plasase lui Carol al Il-lea, care era unul dintre clienţii săi, s-a numărat si Elena Lupescu. Probabil că o anumită atracţie sexuală i-a apropiat iniţial. Apoi însă, toate aceste amănunte devin foarte puţin importante în momentul în care urmărim evoluţia relaţiei dintre cei doi.

Afaceri cu cântec

Am făcut cercetări pentru volumul III la „Istoria loviturilor de stat", m-am consultat cu o serie întreagă de specialişti medici pentru a înţelege problemele de sănătate ale lui Carol care sunt de foarte multe ori invocate. Există două aspecte extrem de importante legate în primul rând de fuga lui în 1925. Istoricul loan Chiper a reuşit să cerceteze în arhivele

Ministerului de Externe german şi a găsit o serie întreagă de informaţii care confirmă versiunea conform căreia Carol a fugit din ţară ca urmare a scandalului Armstrong-Fokker. Aceasta ar fi cauza fugii sale în care eu cred cu toată tăria şi pe care am prezentat-o în volumul II din „Istoria loviturilor de stat" cu o serie întreagă de argumente, în acea perioadă Carol avea, ca prinţ moştenitor, funcţia de inspector general al Aeronauticii şi în această calitate făcea afaceri, încasând comisioane grase din comenzile de avioane care urmau să fie preluate de România. Armata română deschidea licitaţii pentru a achiziţiona avioane de luptă şi de transport. Carol se implica în aceste afaceri, profitând de o serie întreagă de comisioane din dirijarea afacerilor către firmele cu care el era înţeles. Aceste afaceri nu s-au putut finaliza, pierderile fiind de câteva sute de milioane de lei, nimic nou sub soare în astfel de tranzacţii, în dezvoltarea acestui caz, a acestui scandal, a intervenit şi ataşatul României la Londra din acea vreme, nimeni altul decât colonelul Ion Antonescu care a intrat astfel pentru prima dată în conflict cu Carol, în 1924-1925. Carol se deplasase în Marea Britanic pentru a fi sigur că se onorează această comandă de avioane care era de fapt prima lui afacere mai mare.

Scandalul izbucnit a fost alimentat cumva şi de ministrul de finanţe Vintilă Brătianu care mersese pe numele şi cuvântul prinţului moştenitor, acordându-i creditul respectiv, adică banii necesari încheierii acestei afaceri care a eşuat până la urmă; banii au dispărut pur şi simplu, Carol motivând oficial şi public că ar fi fost şicanat şi compromis de către liberali.

în realitate el a fost implicat în acest scandal, presa occidentală, alimentată de competitorii firmelor Armstrong şi Fokker, a dezbătut pe larg subiectul, distrugând practic numele prinţului moştenitor al României, logic fiind faptul că sacralitatea monarhică este umbrită în momentul în care sunt la mijloc afaceri oneroase de acest tip.

Carol bolşevicul

Singurul sprijin pentru Carol în acest moment a venit din presa socialistă. Pentru replici sau puncte de vedere el apela la *Lupta* şi *Epoca,* principalele ziare de propagandă mascată ale Partidului Comunist din România. Un alt cunoscut comunist, Tudor Dragu, alături de alţi activişti, publica sau împrăştia prin Bucureşti fluturaşi cu replici de-ale lui Carol sau opinii pozitive faţă de acesta, un fel de propagandă

prin manifest. De altfel, în acea perioadă - fapt con-' semnat în cronici - el era poreclit *Carol bolşevicul.* Faptul este consemnat şi în corespondenţa, şi în amintirile reginei Măria care îl acuza pentru aceste relaţii extrem de grave, periculoase, cu comuniştii. Pe de altă parte, Elena Lupescu avea legături foarte strânse cu aceştia. Unele dintre ziarele sus-menţio-nate erau finanţate de Rakovski, în epocă lucrurile fiind bine cunoscute nu sunt dezvăluite acum de noi. Anumiţi şefi de publicaţii erau sub observaţia Siguranţei şi Serviciului de Informaţii Român, există şi notele de cercetare asupra acestor persoane. Aşadar, Carol intrase într-o zonă extrem de periculoasă şi dacă 1-a mai ajutat cineva, i-a acordat sprijin, inclusiv sprijinul fundamental pentru întoarcerea în ţară, aceasta a fost Elena Lupescu. Rolul ei, dincolo de cel de parteneră de viaţă, a fost unul politic pe care ea de fapt 1-a urmărit şi mai târziu, inclusiv în timpul domniei lui Carol al II-lea. Apoi, există suficiente dovezi pentru a spune că tot Elena Lupescu i-a făcut şi legăturile cu anumite zone ale francmasoneriei speculative care a susţinut logistic prin presă şi printr-o serie întreagă de alte activităţi revenirea sa în ţară pe tron. Mai există un aspect extrem de grav şi anume relaţia pe care a avut-o

Carol al Il-lea prin Barbu lonescu Laibovici cu lordul Rothermere şi concernul de presă al acestuia care era principalul susţinător în Occident al iredentismului maghiar. La Budapesta au fost tipărite manifestele pentru revenirea lui Carol în ţară, în 1928, când trebuia să vină prima dată, şi au fost împrăştiate la marea adunare organizată de luliu Maniu la Alba lulia. luliu Maniu pregătise lovitura de stat încă din 1928, dar a dat-o abia în 1930.

Legături periculoase

Şi această ultimă legătură a fost extrem de periculoasă, în Jurnalul său, Armând Călinescu consemnează faptul că acest Barbu lonescu a venit în România prin '32 sau '33, cerându-i lui Carol să-l ajute, în urma unei descinderi i s-au găsit documente şi acte semnate de Carol al Ef-lea prin care se angaja să repună în discuţie graniţele României cu Ungaria, Tratatul de la Trianon, semnat de Carol în exil. Armând Călinescu, care era ministru de interne şi avea Siguranţa pe mână, îl avea pe Eugen Cristescu acolo, deci nu putea scrie prostii în Jurnal.

Să reamintim că în această perioadă când Carol era în exil, iată, în primul său exil din '25 până în '30, România era condusă de o regenţă. Mihai era

regele legitim al ţării, iar regenţa era compusă din patriarhul Miron Cristea, prinţul Nicolae, Gheorghe Buzdugan, preşedintele Curţii de Casaţie. Erau trei funcţii importante ale statului. Regenţa se întrunea, însă ea putea funcţiona şi fără să fie toţi trei la un loc. Fără îndoială, patriarhul Miron Cristea era personalitatea dominantă şi care a contat în toată această perioadă. Esenţial pentru perioada de regenţă este faptul că luliu Maniu a dus bătălia pentru distrugerea acestui sistem. El este practic autorul *moral* al detronării regelui Mihai I şi al urcării pe tron a lui Carol Caraiman (pentru că acesta era numele real), în momentul de faţă nu există dubii asupra implicării lui Maniu în această lovitură de stat. De ce a fost o lovitură de stat? S-a produs pe de o parte detronarea regelui legitim al ţării, însoţită de ceea ce reprezintă fără îndoială esenţa unei lovituri de stat, adică un atac, o încălcare a şapte articole ale Constituţiei din 1923. Aceasta a fost şi premisa pentru toate abuzurile lui Carol din acel moment.

Revenire pe tron sau lovitură de stat

Practic lovitura de stat din 8-13 iunie 1930 a fost dată împotriva Constituţiei din 1923. Maniu şi PNŢ nici nu o votaseră, deci nu o recunoşteau, şi în con-

secinţă au dat această lovitură fiind într-un permanen contact şi înţelegere cu Carol pentru revenirea pe tron Există acum numeroase mărturii care certifică, inclu siv pe ore, legăturile pe care le-au avut aceştia ş corespondenţa pe care au ţinut-o printr-o serie întreaga de ofiţeri. Regimentele care veniseră să-1 protejeze, de fapt îl aduseseră pe Carol şi apoi porniseră cu fanfara prin mijlocul Bucureştiului până la Cotroceni.

Amănunt important: de la Cluj la Bucureşti avionul care-1 avea pe Carol la bord fusese însoţit şi protejat de o escadrilă. Toate aceste manevre nu puteau fi făcute de nişte ofiţeri oarecare de capul lor, ci la ordin şi supravegheate de luliu Maniu.

Aşadar, asupra loviturii de stat din iunie 1930 avem foarte puţine dubii. Există o vinovăţie indiscutabilă a lui luliu Maniu. Că după aceea Carol 1-a înşelat în aşteptări, deoarece el dorea fascismul, vroia alt sistem politic pentru România, sigur că asta ţine de percepţiile politice ale omului politic. Ulterior Maniu devine unul dintre cei mai înverşunaţi adversari ai lui Carol.

împreună, la bine şi la rău

In ceea ce o priveşte pe Elena Lupescu trebuie să fac câteva precizări importante. Ea s-a născut catolică, fiind după tată de origine evreiască. După

mamă ea afirma că e de origine română, aproape toată familia ei a trecut la catolicism, iar în perioada comunistă din România familia ei a trăit în Austria, în 1972 a avut loc o înţelegere între statul român (Securitatea se lega de acest lucru) şi Elena Lupescu, ocazie cu care s-a negociat intrarea în posesie de către statul român a Jurnalului şi documentelor lui Carol, pe care le avem astăzi în arhive. Elena Lupescu a cerut rudelor sale care mai erau în ţară (astăzi mai trăieşte la Bucureşti o nepoată a ei) să treacă la catolicism. Este interesant că, în 1961, Elena Lupescu a fost invitată să facă o vizită în Israel, unde a dat un interviu pentru unul dintre ziarele de limbă română în care a declarat că ea de fapt nu este evreică, o afirmaţie ciudată pentru mulţi. Practic, originea etnică a Elenei Lupescu nu are acum nici o importanţă, avea însă importanţă în epocă.

Vorbind despre bolile lui Carol al n-lea, trebuie să spunem că priapismul era doar un aspect secundar al unei boli genetice ereditare de care sufereau şi regina Măria şi alţi membri ai familiei regale din care provenea. Este vorba despre o boală a sângelui de natură degenerativă şi care dădea diferite reacţii secundare. Este cazul prinţului Alexei al Rusiei, celebrul copil care suferea de hemofilie, tratat de Rasputin, de marea

\

* ducesă Kiril, sora reginei Măria, care a murit, ţca şi regina Măria, în urma unei hemoragii foarte puternice ! Acest priapism nu este o boală sexuală, ci o boală £ ; sângelui care dă manifestări legate de organul sexual : al bărbatului. Foarte important este că această boală . ard trei faze, ultima, faza cronică, conducând la impotenţă Conform mărturiilor lui Argetoianu, care era şi medic4 în perioada *'33-'34* Carol al n-lea ajunsese în aceasta fază. Boala este cumplită. Nu exista nici u serios pe vremea aceea, iar acum tratamentul a rămas! foarte complicat. Aşadar, din acest punct de vedere relaţia Elenei Lupescu cu Carol este foarte puţin de natură sexuală, fiind vorba mai degrabă de o apropiere sufletească ca între rănit şi sora medicală. Deci este vorba de o femeie care-i înţelegea perfect boala_şi care ştia să-l abordeze. Fundamental, controlul Elenei Lupescu asupra regelui Carol se făcea pe linie psihologică; nu prin actul sexual, ci îl stăpânea perfect din punct de vedere psihologic. Aşa se pot explica o serie întreagă din atitudinile sale, inclusiv cele sanguinare, deoarece Carol al n-lea a asasinat oameni în ţara asta.

în spatele uşilor istoriei

Carol al II-lea a premeditat, împreună cu Armând Călinescu şi Gavrilă Marinescu, prefectul poliţiei, asasinarea lui Corneliu Codreanu şi a altor treizeci de lideri legionari. Există mărturii în acest sens în iurma studierii prin corelare a documentelor, iar în jurnalul lui Carol al II-lea este recunoscută contribuţia sa la organizarea asasinatelor. Este vorba de o echipă de 200 de criminali racolaţi din rândul puşcăriaşilor, strânşi din închisori de Gavrilă Marinescu şi pregătiţi în acest sens. De altfel, avem recent o mărturie sxtrem de interesantă a lui Zaharia Boilă, nepot şi foarte apropiat secretar al lui Maniu. Eu încerc să dovedesc acest lucru, în volumul HI din „Istoria loviturilor de stat în România".

Ce s-a întâmplat de fapt? La sfârşitul lunii februarie 1937, a avut loc o întâlnire secretă între Carol al II-lea şi Corneliu Codreanu, se pare, în casa lui' Malaxa din Bucureşti. Bănuiesc că data, aşa cum rezultă din analiza documentelor, este 27 sau 28 februarie. Această întâlnire s-a produs ca urmare a faptului că în acea perioadă, cam după jumătatea lunii februarie 1937, Carol intrase în panică datorită manifestărilor publice legate de aducerea în ţară a lui Moţa şi Marin, cei doi legionari care muriseră în<! Spania. Nimeni nu se aştepta. Ne uităm în memori-•"> ile lui Argetoianu şi vedem că nici el nu se aştepta,-nimeni nu se aştepta ca atâtea sute de mii de oameni *i*

\

j ÎL

l

(a fost o manifestaţie uriaşă) să iasă în stradă l Chişinău şi apoi să plece până la Bucureşti. Nime: nu se aştepta ca la înmormântare să participe şapu mitropoliţi, în frunte cu marea personalitate a istorie: României mitropolitul N. Bălan, iar Bucureştiul s, iasă în stradă. Şi în acest puhoi de lume să apan pentru prima dată legionarii în detaşamente perfec aliniate. Tineri, îmbrăcaţi în cămăşi verzi cu diago , nală, dând imaginea unei ordini perfecte.

Căpitanul, Maniu, Carol şi mulţi alţii

Ne uităm în amintirile lui Armând Călinescu, ale lui Argetoianu, în alte amintiri si constatăm impresia pe! care au produs-o caracterul disciplinat şi ordinea extra-j ordinară a acestor formaţiuni cărora de fapt le erai interzis prin lege la acea oră să folosească uniforme.] Deci ei făcuseră o demonstraţie, încă un amănunt foartej important este că, la această înmormântare, participaseră consulii, reprezentanţii Axei, Germaniei, Italiei, Poloniei, Japoniei, Croaţiei, fapt ce a născut şi un conflict diplomatic. Atunci, în Parlament, Armând Călinescu a avut o intervenţie. Asta 1-a speriat pe Carol şi a determinat o întâlnire secretă cu Codreanu. La întâlnire i-a cerut acestuia să-1 numească pe el şef al Mişcării Legionare, iar Căpitanul să devină prim-ministru, să pună mişcarea

slujba lui. Codreanu a refuzat şi Carol 1-a ameninţat ă-1 va omorî. Speriat de această reacţie, la începutul .ui martie, Codreanu încearcă să intre în legătură cu uliu Maniu pentru a se proteja. Maniu era în opoziţie acel moment, îl contactează pe Zaharia Boilă şi ixistă stenografiat dialogul dintre Boilă şi Codreanu care lescrie cum 1-a ameninţat Carol că-1 va omorî şi în are cerea o înţelegere cu Maniu. Această înţelegere, are a devenit publică, s-a perfectat în 25 noiembrie 1937 - celebrele alegeri când s-a semnat aşa-zisul pact 'de neagresiune între PNŢ şi legionari. Eveniment care nu s-a petrecut peste noapte, ci ca urmare a demersului făcut de Corneliu Codreanu încă din martie 1937. Maniu i-a dat asigurări să stea liniştit: lucrul ăsta se va face. In acel moment era în străinătate, culmea, avea întâlniri importante cu N. Titulescu şi pregăteau împreună o eventuală debarcare, o detronare a lui Carol al H-lea. S-a întors, s-a întâlnit cu Codreanu, au semnat pactul de neagresiune. Foarte important un amănunt: acest pact electoral pe care 1-a construit în jurul său PNŢ şi I. Maniu nu a conţinut doar pactul de neagresiune cu Mişcarea Legionară. Au mai fost şi alte formaţiuni care au făcut parte din acest cartel electoral din 1937 şi mulţi vor avea surprize pentru că trebuie să vă spun că acest pact a fost semnat, printre altele,

$M,'$

de PNŢ, de Mişcarea Legionară si de Partidul evrei Partidul evreiesc este aşadar semnatar al aceluiaşi r__ de neagresiune cu Mişcarea Legionară: paradoxurile istoriei. Se pare că şi Partidul Naţional Creştin şi al formaţiuni periferice şi-au depus aici semnăturile.

Trebuie spus foarte clar faptul că, prin Constituţii din 1938, separarea puterilor în stat, fundamentu democraţiei, devine practic inexistentă. Justiţia este sub ordonată direct capului statului, nici o lege sau regie mentare nu mai pot intra în vigoare decât în măsu. în care sunt decretate de către rege, nemaivorbind di cenzură, de starea de necesitate care era în vigoare acea perioadă. Nu mai vorbesc de asasinatele pe ca le-a făcut în toată această perioadă a domniei sale. Du_ prăbuşirea a devenit cu atât mai uşoară cu cât forţa, autoritatea ţării se concentraseră în mâna unui singur om.

Pierderile teritoriale s-au produs pe fondul inexis-j tentei unui parlament autentic, a unor guverne au, tentice. Să nu uităm că nu-l mai avem nici pe, Titulescu. Carol îl îndepărtase. Toată fanfaronada şi toată comedia pe care a jucat-o el în Consiliul de Coroană sunt demontate astăzi de informaţiile pe care le descoperim în documente. Fusese informat din timp asupra ameninţărilor posibile, ştia ce se întâmplă, în chimb s-a dus în Basarabia şi a dat declaraţii acolo espre *centura de foc care înconjoară România.* Dar um puterea era concentrată în mâna unui om, şi ceasta este principala boală a dictaturii, în loc să fie istribuită mai multor puteri ale statului care inter- acţionează, e mult mai uşor să îndepărtezi un om decât un sistem. El le-a făcut ruşilor şi nemţilor acest serviciu, îndepărtând baza, sistemul democratic, sis- :emul de putere şi autoritate al României. Şi atunci igur că a fost uşor ca într-o noapte să fie detronat, acţiunea fiind în cea mai mare măsură opera lui Fabricius, şeful Legaţiei germane la Bucureşti. Lucrurile sunt acum destul de clare.

ALEX MIHAI STOENESCV (Material extras din emisiunea tv *Lumea în clipa 2000* prezentată la tvRM)

f^–"-a"-"'ⁱⁿ •* "v"
m
-'SS'«*V'A⁵S;>a

-.*$

a

Mincinosul familiei regale

încă din copilărie Carol al II-lea a dat semne de .normalitate. într-o după-amiază, plimbându-se prin jădurea castelului Peleş împreună cu bunicul meu, srofesorul Severeanu, Carol cel înţelept calcă pe foara unei zmeu înălţat de nepotul său, viitorul Carol îl II-lea. în acel moment se aude o rafală de njurături în care erau pomeniţi toţi sfinţii din calen-lar... Atunci regele Carol I i-a spus profesorului severeanu: „Nu ştiu ce să mă fac cu acest nepot, ;are învaţă defectele poporului român şi nu calităţile i virtuţile lui".

La vârsta de 14 ani, tânărul Carol a sustras o)lanchetă (formular pentru poliţe - n.r.) a Palatului regal, a imitat semnătura regelui Carol I şi s-a dus ea la un mare bijutier, cerându-i în schimb o)iesă rară expusă în vitrină. Bineînţeles că bijutierul -a dat în urmărirea a doi lucrători şi a reuşit să-şi 'ecupereze bijuteria, în memoriile sale, principesa leana (fiica cea mică a regelui Ferdinand si a reginei

Măria) menţionează că, în familia lor, Carol al D-lel (primul monarh născut în România şi botezat în ortodox de mitropolitul Ghenadie Petrescu) era socoti un mincinos. Dacă unei femei minciuna îi sporeşt] misterul, făcând-o prin asta mai tentantă, pe bărbat descalifică, în

loruzov; aşa se explică prietenia de mai târziu din-; re Carol şi Moruzov. Colonelul Găvănescu a întoc-hit un raport negativ şi, la moartea regelui Fer-inand, Brătianu 1-a înaintat la gradul de general şi -a numit comandantul Corpului 2 de armată Jucureşti, cu sarcina de a împiedica venirea pe tron

tinereţe, Carol al Il-lea se ţinea numai de chett lui Carol. Colonelul Condiescu a întocmit însă un furi cu femei, în timpul cărora critica guvernul, clas aport favorabil, în urma căruia a devenit confiden-conducătoare, şi, împreună cu companionii, punea l „i lui Carol în cei zece ani de domnie, cale instalarea unei dictaturi. Evident, toate acest Două sunt motivele care au dus la eliminarea lui informaţii ajungeau la Ionel Brătianu. în 1922, î :arol: unul de natură socială, celălalt de natură par-Itaha triumfa mişcarea fascistă era a lui Mussolini. Care iculară. Lipsit de aptitudini) excepţie în familia Hohenzollern de Sigmaringen, pentru călărie, Carol se entuziasmează şi înde toţi erau cavalerişti înnăscuţi. De aceea a tre- preconizează introducerea fascis mului în România, sub conducerea lui. Fascismul iJ

Mussolini nu avea caracter rasial, era numai dictaturluit să fie trecut la vânători de munte. Devenit apoi de stat, iar construirea doctrinei se făcea după necef

sităţile statului autoritar, spre deosebire de acela londra să semneze un contract pentru achiziţionarea lui Hitler. Iritat de comportamentul principelui Caro|mor avioane englezeşti (pe lângă faptul că aparatele Ionel Brătianu, aflat în căutarea unei soluţii, îl trimi! foarte bune, exista şi interesul naţional te într-un voiaj în jurul lumii, însoţit de doi colonei] de a ivea protecţia Marii Britanii), în drum spre Constantin Găvănescu şi Nicolae Condiescu. Aceşti^ste abordat de un reprezentant al firmei Fokker, din aveau sarcina de a-1 supraveghea, consilia şi, în finali

de a întocmi un raport în care să arate dacă este saikiumele României, comanda la aceste uzine, nu apt pentru domnie. Un amănunt important: IJAvioanele nu erau însă de calitate; prima victimă va această misiune participa şi un poliţist, Mihalţi pilotul Sănătescu, în 1924 (în Bucureşti există o

stradă care îi poartă numele). Ionel Brătianu ave| La eliminarea lui Carol de la succesiunea tronu-dovada că principele primise o sumă de bani pentn uj au contribuit cele doua acte comise de el în tim-a semna contractul: era vorba de aşa-numitul „dosa)Ui războiului: în august 1918 a dezertat de pe front

i s-a căsătorit cu Zizi Lambrino, o aristocrată bogată, iar în 1919, în timpul campaniei de la îudapesta, nu şi-a însoţit regimentul de vânători de nunte, rămânând la Mânăstireni, în judeţul Vlaşca, _Je unde a fost ridicat cu forţa de către ministrul de regal în prezenţa întregului guvern, a şefilor instituţiilo|nteme Artur yăitoianu şi adus la palat. Muştruluit

Fokker", pe care-1 ţinea, alături de „dosarul Gunter" în casa de fier de la reşedinţa familiei.

Când principele Carol a împlinit 16 ani şi a ter nat liceul, regele Carol I a hotărât ca examenul bacalaureat să fie public, să se desfăşoare la Palat

,dravăn de regele Ferdinand şi de regina

statului şi tuturor partidelor politice. Carol al II-lea Măria, oboară în curte si se automutilează trăgându-şi răspuns excepţional la toate întrebările. După ter un

examenului, regele Carol I a cerut comisiei

permisiune|lonte în gamba stângă) ca un soldat de rând. Actul sa pună o întrebare suplimentară candidatului: "Cân|,fi ci ai de înlăturare de la succesiune a fost emis la veţi ajunge rege al României, ce voievod, ce domnite din istoria ei veţi lua ca model?", „îl voi lua ca mode pe Vlad Ţepeş,,, a răspuns prinţul, în acel moment întreaga asistenţă a fost străbătută de un fior. Un hohq de admiraţie a spart tăcerea: era Nicolae lorga.

ianuarie 1926 şi Carol, împreună cu Elena Lupescu -am cunoscut-o personal şi pot spune că era o femeie superbă .-, pleacă la Paris, instalându-se într-o casă din Neuilly. S-a dovedit că Ionel Brătianu avusese dreptate: Carol nu era capabil să domnească. Nu toate partidele au fost însă de acord cu această constatare: naţional-ţărăniştii îl susţineau, iar Partidul Poporului, al lui Averescu, oscila. Singur Partidul Naţional Liberal, al marilor Brătieni, a fost ferm, susţinând că

Iată încă o întâmplare care dezvăluie faptul c; principele Carol nu avea calităţile necesare unu monarh. Când avea 28 de ani, îl pândeşte într-o zi la palat, pe principele Barbu Ştirbei - cel mai superrj

---

şi distins bărbat din prima jumătate a secolului XXlprincipele nu trebuie să domnească.

consilierul regelui Ferdinand şi al reginei Măria - şi Ce s-a întâmplat cu dosarele Giinter şi Fokker din

încearcă să-1 pălmuiască.

|seiful lui Ionel Brătianu? Dosarul Gunter - după

numele unui fost diplomat de la Ambasada germai din Bucureşti în anii neutralităţii, 1914-1916 conţinea chitanţe de primire a unor bacşişuri şi sui de bani de către ziarişti, scriitori, oameni politici de afaceri, vârfuri, care militau pentru intrarea război a României alături de Germania - deci un de trădare naţională. Printre ei, nume celebre. DuJ primul război mondial au fost arestaţi, închişi Văcăreşti şi apoi iertaţi. La moartea lui loi. Brătianu, aceste două dosare au trecut în posesia ij Vintilă Brătianu, iar după decesul acestuia din ui„ survenit în decembrie 1930, în aceea a lui I.G. Duc, noul preşedinte al PNL. Când Duca a fost asasini la Sinaia şi corpul său adus la castelul Peleş, i s-sustras din buzunar cheia de la casa lui de fier. Soţi şi fiul lui Duca, Roşea, sunt chemaţi la Sinaia, ţii., în care prefectul Poliţiei Capitalei, Gavrilă Marinescj face o descindere ilegală la locuinţa familiei şi sui trage dosarul Fokker. Nu am cunoştinţă despre ce *s* întâmplat cu dosarul Giinter. De ce erau transmis aceste dosare succesorilor de partid? Pentru că el erau considerate secrete de stat si PNL avea respoi sabilitatea lor, iar în arhivele oficiale nu se aflau . siguranţă. Dispariţia dosarului Fokker coincide cu pl< carea lui Carol din ţară.

La 20 iulie 1927, moare regele Ferdinand.

tudenţii români de la Paris sunt plătiţi cu 50 de 'ranci de persoană şi aduşi să strige în faţa basadei române: „Vrem rege pe maiestatea sa arol al II-lea!". Informaţia mi-a parvenit de la unul intre acei studenţi, inginerul Simion Găină, care i-a fost pacient. La întrebarea mea: „Cine v-a dat .ceşti bani?", Simion Găină 1-a numit pe Mihail "oruzov. Deci, încă din 1927, Moruzov, cu bani din 'ondurile secrete ale Siguranţei generale a statului, :onspira în favoarea lui Carol al II-lea. Studenţii au trigat până ce au venit reporterii, cinematografia şi u înregistrat evenimentul, în ţară a fost mare igitaţie, în parte şi datorită apariţiei unei cărţi, .Afacerea Carol", a lui Ştefan Florescu, zis Fanache, ost secretar al regelui pe vremea când acesta se afla a Neuilly împreună cu Elena Lupescu. Printre altele, orescu a fost martor la fabricarea unui testament •olitic al regelui Ferdinand - de către un anume ugo Bacher, român ce trăia la Paris -, prin care cesta îşi retrăgea semnătura de pe actul de la 4 anuarie 1926 şi ruga clasa politică aflată la putere, n special pe Ionel Brătianu, să nu se opună revenirii 'e tron a lui Carol al II-lea, care a fost pregătit pentru demnitatea de rege şi de a cărui competenţă ţara

are nevoie. Falsul a fost dus de Carol la Banque Paris et de Pays Bas şi, în baza lui, a primit o su venţie pe care a depus-o la sucursala din Pla Vendâme a băncii Marmorosh Blank din Bucureş care i-a fixat o sumă de 5 000 de franci francezi Iun

Apoi, Carol al II-lea i-a invitat la Paris reprezentanţii Partidului Poporului, al lui Âverescu, ai Partidului Naţional Ţărănesc, al lui Maniu, ca s încunoştinţeze despre acest testament. Primul care venit a fost trimisul lui Maniu, Virgil Madge scenă povestită în cartea sa de Ştefan Florescu. Car-în capul mesei; la celălalt capăt, Virgil Madgearu; dreapta lui Carol, secretarul său, Ştefan Flores Fanache, şi Hugo Bacher, falsificatorul, iar în sta ga, cei doi bancheri care-1 subvenţionau pe Carol *i* II-lea, unul dintre ei fiind Leibovici, zis Barb[1] lonescu. Carol îi prezintă lui Virgil Madgearu *aşa* zisul testament al lui Ferdinand. Acesta îl citeşte, s! loveşte cu palma peste frunte şi exclamă: „Sire, aces text valorează 100 000 de franci!". Bacher îi şopteş lui Florescu: „Armeanul ăsta 1-a apreciat la 100 O de franci. Ăsta valorează o sută de miliarde, val reză România!". Virgil Madgearu continuă: „luli Maniu şi PNŢ îşi însuşesc acest testament şi su: pentru aducerea majestăţii voastre pe tron, dar cu :ondiţie sine qua non pusă de dl preşedinte Maniu: •gră Elena Lupescu. în clipa aceea, din spatele unei iblioteci se aude un răcnet ca de fiară înjunghiată i apare Elena Lupescu, care se aruncă la picioarele ui Carol şi începe să se lamenteze că oamenii sunt i, că nu le înţeleg sentimentele... Atunci, cei doi lancheri o smulg pe Elena Lupescu şi o aruncă afară. Cum a reuşit principele Carol să vină în ţară? A •enit prin convenţie reciproc avantajoasă cu masone-ia, care 1-a adus de la Paris la Bucureşti, iar pe tron -a suit armata română. Nu luliu Maniu, nu partidele olitice, cum se spune, întâi, Carol a încercat să ajungă în România de pe teritoriul Angliei, dar Anglia 1-a expulzat şi a fost nevoit să plece de pe teritoriul Franţei. A fost luat de un pilot francez mason şi dus în Germania, alt pilot mason 1-a trecut în Cehoslovacia, un altul în Ungaria, de unde apoi un mason ungur 1-a adus la graniţa cu România. L-am avut pacient chiar pe cel căruia i s-a încredinţat misiunea să-1 aducă de la graniţa româno-maghiară la Cluj: Ghiţă Marin. Sublocotenent în escadrila de aviaţie de la Cluj, acestuia i se dă ordin să ia două uniforme de general - una de aviaţie şi alta de infanterie - şi trei plicuri ce conţineau: în ce direcţie trebuia să se îndrepte, unde să aterizeze şi pe cine să

e
Ş
ţ
s
f
e
.
^

ridice, împreună cu el se afla locotenentul Cristesi Au aterizat într-o vale, unde 1-au identificat imec pe Carol al II-lea. L-au adus la Cluj, la escadrila i aviaţie. Colonelul Precup, şeful garnizoanei militare] Clujului, comanda şi escadrila. Seara, cinci avioas au plecat spre Bucureşti. Carol se afla în avion]

pilotat de Opris, un as al aviaţiei româneşti. La tri cerea Carpaţilor, o furtună extraordinară obligă pat dintre avioane să aterizeze. Cel al lui Opriş face i ocol pe la Intorsura Buzăului şi soseşte la Bucures

DR. SERBAN MILCOVE/

Cultivat şi deştept, dar cu maniere de derbedeu

Copilăria lui Carol al II-lea, supravegheată îr deaproape de Carol I, a fost foarte curioasă. A avi ca preceptor un elveţian, destul de suspect din mult« puncte de vedere. Principele a învăţat foarte bine. A j vrea să remarc asemănarea izbitoare, care învedereaz] ereditatea la dinastii, cu Wilhelm al II-lea, cel di| urmă împărat german, amândoi fiind Hohenzollern| dar din ramuri diferite: Carol al II-lea aparţinea une ramuri mai vechi, care a rămas catolică, de Sigrm ringen. Aceeaşi prestanţă, aceeaşi înălţime, aceea^

lorgă, aceeaşi aroganţă, acelaşi talent oratoric, aceeşi :ultură - recunoscută de principele Nicolae, care nu-1 iuţea suferi pe Carol, dar era nevoit să recunoască 'aptul că fratele lui mai mare era înţeleptul familiei -, icelaşi gust al uniformelor şi al parăzilor, aceeaşi ibsolută incapacitate strategică - nu putea să comande ici măcar un batalion, darămite o armată, spre [eosebire kronprinzul imperial, care avea mari talente ;trategice. Din punct de vedere patologic, amândoi sufereau de anumite leziuni. Kaizerul se născuse cu braţul drept schilod, făcând mari eforturi să călărească - preceptul militar obligându-1 de la cinci :ani să meargă călare. Carol al II-lea suferea de pri-apism, manifestat printr-un erotism foarte dezvoltat. Şi Kaizerul, la rândul lui, avea câte o iubită în fiecare garnizoană. Aici se opresc asemănările. Kaizerul nu avea nimic sângeros, deşi a dezlănţuit nu numai primul război mondial, dar toată seria de nenorociri ce s-au abătut asupra Europei. Când a văzut câmpul de luptă de la Verdun, cu sute de mii de morţi germani şi francezi, un măcel fantastic, a exclamat: „Eu n-am vrut asta niciodată!". Cât a domnit el, în Germania nu au avut loc procese politice, iar în timpul războiului n-au existat lagăre şi prizonierii erau bine trataţi. A avut un sfârşit senin.

Spre deosebire el, Carol al II-lea avea un temper ment sângeros, căruia i-au căzut victime cel puţ 300 dintre cei mai buni fii ai Partidului Legion; Educaţia lui, cu toată supravegherea foarte strictă regelui Carol I, a suferit influenţe nesănătoase, pe tru că s-a vrut (poate că a fost ideea reginei Măria având în vedere temperamentul eminamente germ; şi foarte fervent catolic al regelui Ferdinand, ca şi regelui Carol I, şi cultura lui excepţională, la care i adăuga o timiditate patologică (pe care în parte; moştenit-o majestatea sa regele Mihai) - o „romăi zare" a lui. Ca atare, principele ia „lecţii" de oameni cu o moralitate dubioasă, care 1-au învăţat înjure birjăreşte... Regele Carol I i-a cerut împăraţi lui Germaniei ca nepotul lui să-si facă stagiul mi] tar în cel mai celebru regiment de infanterie di lume: regimentul I de gardă de la Potsdam, unde s pătrundea foarte greu. Kaizerul i-a scris lui Carol că nepotul lui se poartă ca un derbedeu, o ţine \ chefuri toată noaptea, se îmbată fără ruşine si n respectă disciplina militară. Ce a făcut regele Care I pentru Carol al II-lea, căruia i se spunea Cărluţă A făcut un lucru extraordinar, la care nu se gândis nimeni. După răscoalele din 1907, se alesese un par lament liberal - ministru de interne era Ionel Brătianu

nar prim-ministru, Dimitrie Sturdza - în care a intrat, [pentru prima oară, unul din cei doi şefi ai nou-fnfiinţatului partid antisemit naţional-democrat, Nicolae lorga. Cum lorga deschisese cursurile pentru tineri de la Vălenii de Munte, regele Carol I îl roagă pe principe să frecventeze aceste cursuri. Foarte cultivat şi deştept, principele Carol îl cucereşte pe lorga pentru toată viaţa. lorga, care era foarte snob, s-a simţit onorat că prinţul a fost trimis de Carol I, pe care nu putea să-1 sufere, antipatia fiind reciprocă. Prin această manevră regele Carol urmărea să-1 domolească pe lorga şi să-1 atragă, prin intermediul prinţului, în apele palatului. Ferdinand era un om de mare cultură, dar nici el nu reuşea să se înţeleagă cu lorga; era mult prea rafinat ca om de cultură şi mult prea timid.

Un rol important în aducerea lui Carol al II-lea în ţară 1-a jucat ataşatul militar român la Paris, colonelul Nicolae Tătăranu.

DAN A. LĂZĂRESCU

Afacerea Carol

La începutul lunii noiembrie a anului 1927, România -în care prerogativele regale erau exercitate de o regenţă, regele Mihai fiind minor - a fost confruntată cu un scandal care ameninţa ordinea constituţională: apariţia unei aşa-zise scrisori a regelui Ferdinand, adresată preşedintelui Consiliului de miniştri, Ion I.C. Brătianu. în „epistola" care purta ca loc şi dată a redactării Sinaia, iulie 1927, monarhul aflat pe patul de moarte apela la „înţelepciunea" primului-ministru pentru a restaura „vechea ordine" şi-i dorea fiului mai mare, Carol, „domnie rodnică si glorioasă", în plus, textul lăsa să se înţeleagă că înlăturarea principelui de la „moştenirea tronului" ar fi fost opera lui Brătianu.

In fapt, Carol a renunţat de bunăvoie la tron, si nu o singură dată. Prima oară se întâmplase la începutul lunii septembrie 1918, când si-a părăsit ţara însângerată de război si mutilată de Pacea de la Buftea, pentru a se căsători, la Odesa, cu Zizi Lambrino. Gestul, care echivala cu o renunţare la tron, era cu atât mai grav cu cât principele moştenitor îşi abandonase regimentul pe care îl comanda, iar mezalianţa se încheiase pe un pământ străin, ocupat de „baionete ieri încă în luptă cu noi". Semnificativ este faptul că, dintre toţi preşedinţii de Consiliu consultaţi de suveran, singurul care i-a luat apărarea prinţului -

rflâ

u* iijl i H t'» •v.ilp ^ V
HI t

argumentând prin lipsa de maturitate a acestuia - si s-opus înlăturării lui de la succesiunea Brătianu. După o serie de insistenţe, Carol cedează şi, l

8 ianuarie 1919, înalta Curte de Casaţie anulează căsătorii Nu trec decât şapte luni si prinţul revine asupr hotărârii, în scrisoarea din l august 1919, adresat regelui si trimisă în copie liderilor partidelor politici Carol renunţă din nou la calitatea de moştenitor c tronului, invocând un articol din Constituţie. Pentru a-i d timp de reflecţie, regele îl trimite cu unitatea sa pe fronti Tisei, iar pentru a atenua rumorile stârnite, Monitori Oficial *din l septembrie publică un comunicat al gu vernului în care se arată că „orice concluziune temeinic, este prematură" înainte de a se fi stabilit în ce măsun textul ar fi „expresiunea reală si directă a unei voinţ libere", în replică la comunicat, Carol trimite primului ministru o scrisoare redactată în termeni duri: „Ştiu c, fac si o fac cu o conştiinţă complect împăcată", în ideet că „ochii care nu se văd se uită", regele Ferdinand î propune fiului său o călătorie în străinătate. Acesta st împotriveşte: mai întâi simulează un accident de călărie apoi se împuşcă în picior, în cele din urmă, se laşi convins şi pleacă într-o lungă călătorie în Egipt, India s Japonia. La întoarcere se căsătoreşte cu Principesa Elena i Greciei (10 martie 1921), iar spre sfârşitul anului se naşti fiul lor, Mihai. Episodul Zizi Lambrino luase sfârşit.*

A treia renunţare are loc la sfârşitul anului 1925 Legătura prinţului Carol cu Elena Lupescu era dt notorietate publică şi afecta prestigiul familiei regale Pentru a-l smulge din mediul nedemn de un principi moştenitor, suveranul îl trimite la funeraliile regin

lexandra a Angliei, în drumul de întoarcere, prinţul îşi ntâlneşte amanta la Paris. Pe 12 decembrie, el ggelui, din Veneţia, o scrisoare în care renunţă, din

„toate drepturile de Principe Moştenitor al României", recizând că hotărârea este „irevocabilă". Reîncepe jocul ersuasiunilor: se face apel la sentimentele lui de tată, u, soţ, prinţ moştenitor, militar şi, în sfârşit, de român, "otul este zadarnic. Ministrul Casei Regale, trimis în Italia entru a-l convinge, aduce în ţară a patra renunţare, 'ierzând nădejdea de a-l mai putea readuce pe fiul său i „înaltele îndatoriri ce-i incumbă ca Principe Moştenitor", regele Ferdinand convoacă la Sinaia un Consiliu de Coroană cu participarea şefilor tuturor artidelor politice. La 4 ianuarie 1926, Parlamentul îl nvesteste ca principe moştenitor pe Mihai si instituie o egenţă pentru perioada cât acesta este minor. O lună mai ărziu, într-o scrisoare adresată Patriarhului Miron Cris-:a, care era unul dintre cei trei membri ai Consiliului le regenţă, fostul principe subliniază că nu este victima nui complot, decizia sa reflectând propria-i voinţă. Ca rmare, regele Ferdinand îşi modifică testamentul în avoarea noului succesor. Dar, o dată cu agravarea ănătăţii suveranului, apar uneltiri pentru aducerea pe tron

lui Carol. Simţindu-si sfârşitul aproape, la începutul mii iulie 1927 regele îi cere fiului său, aflat la Paris, o Declaraţie publică menită să pună punct „agitaţiilor celor ari, într-un scop criminal, vor să se servească de 'ersoana lui". Totodată, încredinţează lui Ion I.C. Brătianu scrisoare, redactată la Scroviştea şi datată iunie 1927, în are subliniază că fostul principe trebuie să „respecte egământul încheiat din proprie voinţă şi nesilit de nimeni".

întrucât Carol refuză să dea declaraţia solicitată, scrisoarj^i apoi să prezinte situaţia României la acel moment ca este publicată, la 22 iulie 1927, în Monitorul Oficial. *Wprovizorie din punct de vedere dinastic", mărturiseşte*

Fotocopia micşorată a pretinsei scrisori adresate m2Utorul în prefaţa cărţii.

regele Ferdinand preşedintelui său de Consiliu a f f Care a fost mecanismul realizării scrisorii apocrife? găsită asupra lui Mihail Manoilescu, la acea vreme fendKtefan Florescu afirmă că falsificatorul - Hugo Bacher, un susţinător al lui Carol, la revenirea acestuia în ţară f oman aflat în anturajul lui Carol de la Paris - a extras la Paris. Judecat de un Consiliu de război sub acuza, de crimă împotriva siguranţei statului, achitat, instanţa apreciind că el este o simplă victin elementele de care avea nevoie din facsimilul scrisorii de stabilit textul scrisorii pe care îşi propusese s-o

Procesul, larg mediatizat în presa vremii, a inflamat lui •'.< pentru putere. Audiaţi ca martori, ţărăniştii luliu Maniu Virgil Madgearu au declarat că au văzut fotocoţ scrisorii, dar nu s-au exprimat asupra autenticităţii ei.

: rândul lor, liberalii aflaţi la putere au contracai publicând în oficiosul partidului, Viitorul, *o declara, categorică a primului-ministru. „Orice om cu judece , înţelege că Regele Ferdinand n-ar fi putut scrie asemen j scrisoare cât timp în diferite manifestări publice îşi arăta , adevărata voinţă", afirmă Ion I.C. Brătianu, aducând , argumente scrisoarea de la Scroviştea şi codicl i testamentar, în 1928, la editura pariziană „Libraii ; Serpantie" apărea volumul* L'Affaire Carol. *Cartea i -. Ştefan Florescu, fost secretar particular al lui Carol, ei , povestea fabricării acestei „reuşite opere de fals politi • şi a motivaţiilor ei. „După ce hazardul ne-a condus* j *cunoaşterea acestui document, înainte chiar ca el devină public, ne-am asumat sarcina de a ur, i consecinţele şi de a penetra secretul. Prin ace, ' scrisoare, falsificatorul şi-a propus să acrediteze lege, , potrivit căreia ex-principele Carol ar fi reiterat actele i renunţare la tron sub presiune străină de voinţa prop, 'a Scroviştea, publicat în ziarul* Universul. *„După ce a -egelui, l-a compus pe o foaie de hârtie transparentă, cu 'itere sau grupuri de litere decalcate de pe acest facsimil, falsificatorul, care a înţeles că un cuvânt scris identic în două scrisuri diferite ar frapa şi ar dezvălui falsificarea 'ştiut fiind că este imposibil ca aceeaşi persoană să scrie de două ori acelaşi cuvânt într-o manieră superpozabilă), s-a ferit să copieze cuvinte întregi, alegând foarte grijuliu numai literă cu literă sau grupuri de litere. (...) Calcul a ᶜost apoi reprodus pe o foaie de hârtie subţire; aceasta a devenit «originalul», care a fost fotografiat şi reprodus sub forma unor copii reduse, pentru a face şi mai dificilă descoperirea falsului". Din fericire, conchide autorul, Circumstanţele existente au limitat efectele, care ar fi putut funeste". Ce s-ar fi putut întâmpla însă - se întreabă Ştefan Florescu - dacă scrisoarea ar fi apărut după oartea lui Brătianu?. Probabil ar fi fost devansat actul 'e la 8 iunie 1930. (DlNU MORARU)*

I. Un „om de afaceri"

întrebat în timpul anchetei despre originea foto fîei găsite asupra lui, dl Mihail Manoilescu a deci că aceasta îi fusese înmânată de un anume dom Hugo Bacher, apropiat al ex-principelui Carol şi secri tar particular al unui senator francez cunoscut. Desp modul în care Bacher reuşise să-şi procure acest „d< cument", dl Manoilescu nu avea amănunte. Asemen< lui, toţi aceia care văzuseră această piesă în mâini lui Hugo Bacher nu au putut obţine nici o preciz despre originea ei, ci numai abile insinuări. Când curioşi insistau, întotdeauna „un angajament de onoai îl împiedica pe Hugo Bacher să meargă mai dep cu dezvăluirile. Se închidea în această tăcei încăpăţânată pentru că era el însuşi falsificatorul.

După ultima sa renunţare la tron, din 12 decer brie 1925, ex-principele Carol s-a instalat, în comp nia Elenei Lupescu, în apropierea Parisului, Neuilly, unde îl vizitau mulţi români: oameni politi în trecere, ofiţeri în misiune, ziarişti, părinţii Eler Lupescu etc. Unul dintre aceştia era Hugo Bachi de la care dl Manoilescu avea documentul.

Hugo Bacher, zis Bachet, român stabilit ca age de publicitate la Paris, era, de asemenea, în servici unui om politic francez important, căruia îi adminis

facerile particulare. Graţie acestui „paratrăsnet", cum îl urnea familiar pe patronul său, denaturând sarcinile eale pe care le îndeplinea pentru el, acest intrigant introducea în mediile presei de la Paris, unde ăspândea cele mai neverosimile ştiri despre România.

Hugo Bacher este tipul perfect de aventurier interna-ional. Manierat, inteligent, amuzant, foarte elocvent, ar imprudent şi lipsit de scrupule, el are în egală năsură un simţ al afacerilor foarte dezvoltat.

„Prinţul Carol este una dintre ele", şi-a zis el, dar mediat a văzut obstacolul: Elena Lupescu. „Există -i-a continuat el gândul - un concurent în această facere şi încă unul solid!" Mai târziu, evenimentele vor confirma clarviziunea, căci efectiv acest obsta-ol i-a fost fatal.

Hugo Bacher, care în general începea afaceri în are el nu aducea nimic, s-a hotărât, în ciuda difi-ultăţii pe care o prezenta, să încerce „afacerea 'arol", convins că numai întreprinderea ei, chiar dacă copul nu este atins, este suficientă pentru a-i procu-a compensaţii substanţiale.

In iunie 1927, la Bucureşti, generalul Averescu îi eda puterea dlui Barbu Ştirbey; la scurt timp, aces-îi succeda la conducerea guvernului dl Ion *rătianu.

Regele Ferdinand, simţind apropierea sfârşitului, trimis atunci la Paris pe generalul Balif, care 1-a ru pe ex-principele Carol să-şi reînnoiască renunţarea tron, „pentru a-i descuraja definitiv" pe aceia care ar vrut să profite de acest apropiat şi dureros evenim pentru a aţâţa la răzmeriţă în ţară, cum afirma dl I Brătianu în scrisoarea pe care i-a adresat-o în acee perioadă ex-principelui Carol, răspunzând cererii regeli La rugămintea paternă, ex-principele a răspu: printr-un refuz absolut imprevizibil, într-adevăr, renunţarea trimisă de la Milano, din 28 decembi 1925, ex-principele scria: „Declar prin aceasta renunţ în mod irevocabil la toate drepturile, titluri şi prerogativele de cari în virtutea Constituţiei şi Statutului Familiei Regale m-am bucurat până azi Principe Moştenitor al României şi ca membru Familiei Domnitoare."

Pe de altă parte, în scrisoarea adresată Mitropolitul la 2 februarie 1926, ex-principele declara: „Mulţi c că am fost victima unui complot, că am fost silit fac pasul cunoscut. Pot asigura pe I.P.S. Ta că acţionat după singura mea voinţă şi complect conş ent de fapta mea".

Schimbarea de atitudine a lui Carol rămânea pe: tru mulţi o enigmă. Ea se produsese sub influen

lenei Lupescu, care nu voise să piardă o bună azie de a „negocia", şi la insistenţa lui Hugo acher, căruia refuzul prinţului la legitima cerere :gală îi putea deschide perspective avantajoase. Fără •eun plan prestabilit, Carol cedase geniilor sale rele. La întoarcerea emisarului său, regele Ferdinand se ihnea deja pe catafalcul impunător, în jurul căruia in întreg popor se ruga. Vestea morţii lui Ferdinand a umplut de bucurie pe businessmanii români de la 'aris. Graţie acestui deznodământ prematur, Hugo i acher trece imediat la înfăptuirea diabolicului său iroiect. Apropiat al ex-principelui, el ştia că acesta, !eşi a refuzat să-şi reînnoiască renunţarea la tron, nu tenţiona să creeze agitaţie în jurul persoanei sale. e aceea, Bacher s-a gândit că trebuia să-1 pună pe arol în faţa faptului împlinit: a doua zi, a dat ziaru-i *Le Matin,* în numele ex-principelui, dar fără nici autorizare, următoarea notă: „Regele Carol al omăniei, foarte dureros lovit în sentimentele sale de fie afecţiune prin moartea tatălui său şi profund afec-t în sentimentele de devotament faţă de defunctul uveran, regretă că nu poate da, în acest moment, un omunicat presei. Se află astfel în imposibilitatea de formula declaraţia pe care noua situaţie o impune. hi ar de ieri dimineaţă, el a exprimat telegrafic mem-

brilor familiei regale din România dorinţa de a asii ,,,.. la funeraliile tatălui său. Până în prezent, nu i-a „ venit nici un răspuns."

„ principelui: „Unul dintre redactorii noştri, scria *Le* a fost primit de o înaltă personalitate foarte care ne-a remis în numele său declaraţia următoare". Şi conchidea în mod logic: „Din însăşi redactar apropiai acestei ştiri se vede că principele Carol este mai mult ca niciodată de drepturile sale si speranţa de a urca pe tronul tatălui să convi nu pieţ sau

La apariţia acestei note, ex-principele, totuşi destj slab în ce priveşte caracterul, a reacţionat. Nu;

Proiectele lui Hugo Bacher erau contracarate. Dar ştia cum poate recupera această întârziere şi să-şi fl revanşa: a răspândit, prin intermediul unui cores-Ziarul preciza că informaţia fusese dată în numele eLndent al unei agenţii americane, mereu în goană

Maţ lupă ştiri, zvonul unor pretinse tulburări la Făgăraş, :u ocazia morţii regelui: „Jurnalele de seară publică 5 ştire de la Bucureşti, anunţând că la Făgăraş s-au jrodus manifestaţii în favoarea principelui Carol. Vlanifestanţii au fost dispersaţi de

cavalerie şi mai nulţi dintre ei au fost omorâţi". Graţie organizării îctuale a presei, această invenţie tendenţios fabricată Cafe Napolitan din Paris a făcut înconjurul lumii: ris, Londra, New York, Berlin etc. şi a fost divul-

con amnat Comportarea omului care-şi permisejjgată, o dată cu dezminţirea ex-principelui, în ziarele
aceasta ^îndrăzneală, a cerut, în schimb, ca articoJEin lumea întreagă, sub semnătura agenţiei Reuter şi apărut *m Le Matin* în numele său să fie dezmintă venind de la Bucureşti. Legaţia României la Paris, eaşi zi, un redactor de la *Le Matin,* însoţit Jjcontrariată de aceste minciuni şi intrigi, se străduia ac er, s-a prezentat la ex-principe pentru a obţilsă restabilească adevărul prin comunicate pe care
,irea s mi. Ex-principele, după ce i-a expli<M>resa franceză, în dorinţa de a lămuri opinia publică, redactorului că declaraţiile lui Hugo Bacher erau ple înregistra cu aceeaşi amabilitate. Hugo Bacher era şi simplu expresia sentimentelor pe care „prietenii" Isatisfăcut de toată această vâlvă stârnită în jurul
nutreau^faţa de el,^a adăugat că, deşi îndurerat, «numelui ex-principelui. „Afacerea merge", îşi spunea vrea sa întreprindă nimic care ar putea tulbulel; şi, gândind la viitor, adăuga: „Trebuie să-1 deter-
recu egerea în care trebuia să se desfăşoare funeralilmin pe principe să facă gestul decisiv". Şi-a înmulţit regale. Dezminţirea a apărut a doua zi. „ Jdeci eforturile pe lângă Carol pentru a-1 convinge. De

trei-patru ori pe zi, se ducea la el, îi comunica prii telefon ultimele noutăţi îndată ce apăreau în ziare, rezuma articolele care îl priveau. Pentru a-1 flata i-, propus să scrie un panegiric despre regele defuncj pe care s-ar strădui să-1 plaseze unei prestigioasj reviste franceze.

Ex-principele care, la început, a rezistat manevrei lor vicleanului său curtean, a alunecat încet-încet pi panta periculoasă a scandalului. *La 31* iulie, *Le Matin]* care o vreme a avut prioritatea manifestărilor ex-principelui si chiar exclusivitatea declaraţiilor sale, â publicat profesiunea de credinţă a acestuia, în care afir-J mă că dacă poporul român îl cheamă, el va răspunde! Era, într-un cuvânt, „gestul decisiv" la care Bacher chiar a doua zi după moartea regelui Ferdinand, se hotărâse să-1 constrângă. Hugo Bacher lucrase bine. Marcase primul său punct în „afacerea Carol".

II. Falsul

In acel moment, guvernul român a interzis publicarea declaraţiei lui Carol; deşi au luat-o în seamă, liderii opoziţiei n-au crezut necesar să-i dea vreo; urmare. Pe de altă parte, apăreau reacţii împotriva atitudinii ex-principelui. Timpul (din 11 august 1927) publica un fel de replică la această declaraţie, autorul

încheind printr-un sfat înţelept, adresat indirect lui Carol: „Pe viitor, singurul lucru ce-i rămâne de făcut principelui este de a nu face rău ţării, întreţinând o stare de agitaţie în jurul persoanei sale. Este singura posibilitate de a recuceri afecţiunea poporului român, pe care n-ar fi trebuit s-o piardă niciodată. Doar având naţiunea de partea sa ar fi posibilă chemarea, la care se pare că speră, în eventualitatea rediscutării chestiunii dinastice pe caz de forţă majoră, independent de voinţa ţării şi de reprezentanţii săi legali."

Sfaturi binevoitoare veneau de peste tot, dar nu de asta avea nevoie Hugo Bacher. Cursul evenimentelor îi spulbera iluziile. Când face bilanţul „afacerii Carol", constată că rezultatele sunt nesemnificative. Trebuia deci să lanseze o ofensivă viguroasă, scoţând asul din mânecă - falsul.

Pe 29 iulie, *Paris Matinal* publică o ştire senzaţională - în întregime inventată - privind o pretinsă spargere la Vila Florica, proprietatea dlui Ion Brătianu, de unde ar fi fost furate numeroase documente. (Publicaţia citată dădea „asigurări" că este vorba de „piese" extrem de importante, „dezvăluind uneltirile Partidului Liberal".) Informaţia, care ar fi trecut aproape neobservată, capătă o semnificaţie specială atunci când se află numele „corespondentului

special" care o transmisese ziarului: Hugo Bacher. acest fel, Bacher încerca să justifice originea falsulu pe care, dacă nu-l executase încă la acea dată, ce puţin îl gândise.

Circumstanţele au favorizat intriga magistrală pj care plănuise s-o ţească în jurul falsului. La 25 augu avea loc, la Paris, al 24-lea Congres al Uniunii inter(parlamentare, unde România, asemenea celorlalte ţărij trimisese o delegaţie numeroasă. Unul dintre *membra* acesteia i s-a părut lui Bacher susceptibil a devenij instrumentul demersului său. S-a prezentat deci la Senatul francez, unde se ţinea congresul, si l-a abor-j dat pe dl Madgearu, secretar general al PNŢJ Formalităţile mondene au fost scurtate. Bacher s-aj prezentat singur, declinându-şi, în continuarea numeluij titlul uzurpat de secretar particular al omului politici în serviciul căruia era. Ştie cum să-si cucerească interlocutorul, exploatându-i punctul slab: perorează despre „soarta nefericită a României", „tirania guvernului" şi „speranţa în zile mai bune pentru ţara sa", pe care o iubea atât de mult. Discută apoi despre rolul PNŢ şi subliniază că lipsa de propagandă în străinătate face un deserviciu partidului. Aduce vorba şi despre dl Georges Lefevre, care publicase în *Journal* un reportaj despre România; apreciind materialul prea favorabil

'artidului Liberal, afirmă că ar fi benefic un interviu l dlui Madgearu în acelaşi ziar, pentru a-i contracara efectele. Foarte repede între cei doi se leagă o imiciţie bazată pe aspiraţii comune şi pe acelaşi ideal: rearea Paradisului în România.

A doua zi, dl Madgearu se află în biroul lui Hugo acher. Acesta îşi fixează interlocutorul cu privirea ii, cu vocea sufocată de o emoţie bine simulată, îi ipune: „Domnule Madgearu, vă cunosc numai de o ^i, dar vă cunosc bine. Ştiu cine sunteţi şi cât va-oraţi; iată de ce îmi deschid inima ca în faţa unui 'rate. Daţi-mi cuvântul de onoare că nu veţi vorbi iciodată despre ceea ce veţi vedea!". Dl Madgearu >romite să păstreze secretul si Bacher îi pune sub >chi „fotografia în mărime naturală" a scrisorii egelui Ferdinand - care nu era, de fapt, decât foaia ransparentă fabricată de el. Privind-o cu patimă, dl Vladgearu exclamă: „Asta valorează cinci mii de |ei!". Iar când îşi revine din emoţie, adaugă: „S-o irătăm principelui!".

Hugo Bacher nu prevăzuse lovitura, dar parează cu ânge rece: „Dacă prinţul mi-o cere, n-aş putea să-l 'efuz şi nu vreau să mă despart de o piesă atât de aloroasă. Cei interesaţi vor trebui să mi-o ceară." -redul, dl Madgearu acceptă fără rezerve explicaţia

improvizată a refuzului, în acel moment, pentru că voia să creadă ceea ce îşi dorea, s-a lăsat convins de autenticitatea documentului şi, pierzându-şi spiritul critic, a devenit un instrument docil în mâinile lui Bacher. Se lasă condus la Carol, în faţa căruia se angajează şi promite să facă totul. Un singur gând îl stăpânea: să procure, pentru uzul partidului său, o copie a faimoasei „scrisori". Naivitatea de care dădea dovadă dl Madgearu îşi găsea justificarea în starea lui psihică: era atât de fericit că a pus mâna pe un document pe care partidul său 1-ar putea folosi contra liberalilor, încât pierduse simţul realităţii. Nu avea însă mandat din partea formaţiunii sale pentru a trata cu ex-principele. La procesul Manoilescu, a declarat că 1-a vizitat pe acesta din „raţiuni patriotice". Bacher lucrase ca la carte: dl Madgearu îşi luase angajamente sigur fiind că partidul va fi de acord cu ele graţie preţiosului document, care parcă-1 hipnotizase. Angajat pe această cale, îi prezintă lui Carol, prin intermediul lui Bacher, cele două condiţii în care partidul său era dispus să-1 sprijine: să o părăsească, cel puţin formal, pe Elena Lupescu şi să se împace cu prinţesa.

O dată Congresul încheiat, dl Madgearu primeşte, chiar în ziua plecării spre ţară, o delicată dovadă de simpatie din partea prietenului Bacher. între timp,

acesta făcuse două copii după „fotografia în mărirne naturală" a faimoasei „scrisori" şi una dintre acestea este înmânată dlui Madgearu, care şi-o dorise din primul moment, în schimb, primitorul îşi dă cuvântul de onoare că nu va dezvălui nimic. La întoarcere, trecând prin Italia, dl Madgearu face o scurtă oprire la Veneţia, de unde îl mandatează pe Bacher cu expedierea preţiosului document în România. Nu se ştie nimic despre persoana căreia i 1-a încredinţat sau motivul pentru care nu 1-a adus personal.

Deşi au respectat întotdeauna atributele puterii, românii n-au dus niciodată acest respect până la misticism; valoarea personală a suveranului este complementară titlului său. „Pentru ei, veşmântul nu te face călugăr şi nici purpura rege", arăta *Timpul* din H august. Poporul manifesta deci cea mai mare indiferenţă faţă de ex-principe. Amintirea faptelor sale nu-i determina pe români să-i fie credincioşi. Partidele politice, fără excepţie, făcuseră declaraţii de loialitate tânărului rege Mihai şi regenţei. După moartea regelui Ferdinand, PNŢ ca şi restul partidelor s-au arătat dezinteresate de „afacerea Carol". Dar, întoarcerea dlui Madgearu la Bucureşti avea să schimbe totul. Mai întâi, acesta transmite „documentul" dlui Mihalache, vicepreşedintele PNŢ, apoi dlui Maniu. Acesta, aşa

cum a arătat şi dl Geo London, îl supune imediat analizei unui grafolog, prudenţă lăudabilă dar inutilă, deoarece expertul, nu foarte perspicace, s-a înşelat; ceea ce, în fond, poate să-i fie iertat având în vedere tehnica superioară a falsului în această a doua „ediţie".

Considerat drept autentic de grafolog, falsul devine, în viziunea dlui Maniu, arma cea mai puternică împotriva lui Ion Brătianu şi a liberalilor, capabilă să înlăture orice obstacol din calea ascensiunii la putere a partidului său. Convoacă de urgenţă Comitetul director, căruia îi aduce la cunoştinţă acest lucru; se iau, în cea mai mare discreţie, decizii importante. Se dă publicităţii hotărârea de a convoca o adunare la Alba lulia, oraş devenit simbolic după încoronarea aici a primului rege al României Mari. A fost prima oară când s-a discutat acest lucru, păstrându-se tăcerea asupra programului şi datei exacte a adunării.

în pofida secretului în care au fost ţinute lucrările Comitetului, un amănunt a transpirat totuşi în presă. *Adevărul* publică un interviu cu unul dintre membrii partidului, fără a-i menţiona numele, care declară că PNŢ se află în posesia unui document ce va determina căderea guvernului liberal. Era vorba de „documentul" lui Bacher.

La Paris, Hugo Bacher citeşte *ziarele* româneşti, în special *Adevărul.* Declaraţiile anonime din ziar îl umplu de bucurie şi speranţă, „ţa gaze" (merge ca pe roate) - îşi spune el în jargonul aviatorilor francezi. Era fericit. Cariera sa politică se anunţa promiţătoare. Atenţia pe care i-o arată ex-principele creste pe zi ce trece. Cum să nu-i promită recunoştinţă acestui supus fidel, căruia îi ignora manevrele, dar la a cărui operă era sensibil: PNŢ raliat cauzei sale! Pentru a-si lua revanşa, îl invită să-şi petreacă sejurul la castelul Belleme, pe care îl cumpărase recent. Dar, pentru a merita şi mai mult, Bacher acţionează mai departe. Dl Madgearu îşi formulase condiţiile, de fapt ale partidului său, iar el se angajase să-1 convingă pe Carol să le accepte, în timpul unei conversaţii în trei - Carol, Elena Lupescu şi Bacher -, este abordată chestiunea separării cuplului, evident, o despărţire de formă, dar suficient ca s-o înfurie pe Elena Lupescu. Bacher înţelege inutilitatea oricărei insistenţe, regretând postura neplăcută în care îl puseseră pretenţiile dlui Madgearu. Separarea era imposibilă şi toţi trei au plecat la castel.

Deşi nici unul dintre ei nu a adus vorba despre „divorţ", Elena Lupescu se gândea mai tot timpul la acest lucru şi nu-i ierta lui Bacher faptul că încercase

să-i facă rău pentru a-i da satisfacţie dlui Madgearu. La 11 septembrie, ziarul american *Washington Herald* publică „Memoriile dnei Elena Lupescu, soţia principelui Carol". Prin divagaţiile groteşti şi minciunile stupide din aceste memorii ea îşi afirma autoritatea şi voia să-i intimideze pe aceia care ar fi urmat exemplul lui Bacher. Hebdomadarul satiric *Charivari* îşi formulează indignarea într-o manieră spirituală şi ingenioasă în acelaşi timp, comentând aceste memorii la rubrica „Mondenităţi", sub un titlu cores- Ş punzător: „Romanul unei cameriste".

Fabrica de regi a lui Hugo Bacher riscă să dea *]* faliment. Situaţia prosperă a sucursalei de la Bucureşti era compromisă la Paris de Elena Lupescu. Când a aflat de memoriile acesteia, pe Bacher 1-a apucat durerea de cap. Şi cum o nenorocire nu vine niciodată singură, *Le Figaro* publică, la rândul lui, un pretins interviu cu Ion Brătianu, la vremea aceea preşedinte al Consiliului, în care Carol era tratat cu asprime.

Altcineva aflat în această situaţie ar fi abandonat afacerea. Nu şi Bacher, căruia dl Andre Maurois îi furnizează un sprijin reconfortant prin celebrul lui volum „Disraeli", care făcea furori în epocă. Lui Bacher îi plăcea să citească despre viaţa oamenilor iluştri, iar Disraeli îl entuziasma şi se considera

chemat să urmeze un destin similar. Şi când întâmplarea îi scoate în cale un pluton de gărzi republicane în ţinută de gală, freamătă de speranţă şi ură. în el clocoteşte dorinţa de a comanda, de a învinge, de a mătura toate obstacolele.

Riscând totul pe o carte, Bacher începe lupta împotriva Elenei Lupescu. Pentru prima oară critică deschis comportamentul acesteia si, mânuind ca pe o armă î cuvinte ca demnitate şi onoare, îl îndeamnă pe Carol să-i ceară el însuşi amantei sale separarea formală. Dându-şi seama că a mers prea departe, Elena Lupescu se supune acestei „umilinţe", pe care nu i-o va ierta niciodată şi pentru care îl va face să plătească mai târziu.

La 21 octombrie, toată presa anunţă separarea efectivă a ex-principelui de Elena Lupescu. Cum motivul nu era o ceartă între amanţi, ziarele, informate de Bacher, adăugau: „Asta-i tot? Decizia principelui nu exprimă oare dorinţa lui de a duce o viaţă mai puţin lipsită de griji? Prietenii săi din România i-au cerut acest sacrificiu sentimental? Viitorul ne va arăta dacă aceste supoziţii corespund realităţii".

Astfel prezentată, ştirea stârneşte oarecare valuri; era însă cu totul neadevărată, deoarece Elena Lupescu nu-l părăsise nici un moment pe ex-principe, ea schimbându-şi doar oficial domiciliul în str. Frederic-

Passy nr.15 din Neuilly, unde, de fapt, locuia Hugo Bacher. De altfel, la arestarea dlui Manoilescu, s-a găsit asupra lui o scrisoare în care Elena Lupescu explica familiei sale mecanismul rupturii.

Două zile mai târziu, pentru a-1 anunţa pe dl Madgearu că angajamentele faţă de el au fost îndeplinite, Bacher trimite, cu acordul ex-principelui, o notă agenţiei Havas, în care Carol declara: „Am spus şi repet că pentru mine, în calitate de persoană publică, chestiunea sentimentală nu există." Echivocul declaraţiei îi dădea sentimentul datoriei împlinite. Ca urmare, colaborarea dintre PNŢ şi ex-principe trebuia să devină frăţească, în aşteptarea unui viitor şi sigur succes. Hugo Bacher marchează al doilea punct în „afacerea Carol": câştigase prima manşă.

în România, turbulenţa opoziţiei PNŢ se făcea simţită. Dl Manoilescu, fost subsecretar de stat în guvernul Averescu, care de mai multă vreme se alăturase puţinilor partizani ai revizuirii chestiunii dinastice, sesizase sensul şi raţiunea acestei agitaţii. Bucurându-se de înţelegerea dintre naţional-ţărănişti şi ex-principe, încerca totuşi o oarecare incertitudine în privinţa situaţiei sale. Colaborează cu partidul dlui Maniu, încercând să ia conducerea mişcării carliste. întreţine o legătură permanentă cu principele Carol,

prin scrisori şi telegrame, stabilind şi un cifru pentru aceste comunicaţii. Proiectează apariţia unui ziar care să devină organul oficial al carlismului la Bucureşti; ori de câte ori are un răgaz îşi notează în jurnalul personal „reflexii statice" asupra întoarcerii stăpânului său; imprudenţă care 1-a costat scump.

Pentru întoarcerea ex-principelui în România trebuia puse la punct câteva detalii. Dl Manoilescu se pregăteşte să-1 contacteze pe Carol. Aflând despre apropiatul voiaj, Bacher vrea să profite, îi telegrafi-ază dlui Manoilescu, din partea ex-principelui, că ar fi de dorit ca şefii partidelor de opoziţie să ceară printr-o scrisoare confirmarea declaraţiei din 31 iulie.

A cere confirmarea unei declaraţii de care şefii de partide din opoziţie luaseră oficial cunoştinţă cu cinci luni în urmă şi de a cărei existenţă nu se îndoia nimeni părea un nonsens. Dar prin aceasta Bacher voia să verifice trăinicia angajamentului luat de naţional-ţărănişti, prezentând aceste scrisori presei străine ca mesaje de chemare a principelui din partea poporului.

Domnului Manoilescu i-au fost încredinţate două scrisori: una din partea Partidului Naţional, semnată de dl lorga, şeful acestei formaţiuni, cealaltă din partea PNŢ, semnată, în locul dlui Maniu, de dl Madgearu,

secretar general al PNT. Dl Maniu nu o semnase pentru că nu voia să-şi asume nici o responsabilitate pentru mai târziu. Aici se vede tactica dlui Maniu, care urmărea doar avantajele aventurii carliste, evitând inconvenientele.

Dl Manoilescu soseşte la Paris, aducând afişul ziarului său, născut mort, *Crai Nou.* Ia contact cu ex-principele, căruia i-a fost, timp de câteva zile, oaspete la castelul Balleme. Discută, fac planuri şi decid apropiata întoarcere în ţară a lui Carol. Detaliile asupra pregătirilor de călătorie scapă chiar şi poliţistului român Rădoi, însărcinat (de autorităţile române) cu supravegherea ex-principelui. La întrevedere asistă doar Hugo Bacher, pe care dl Manoilescu îl vedea acum pentru prima oară. Fostul subsecretar de stat îi face o excelentă impresie lui Bacher, care îl găseşte fermecător de candid, uşor megaloman, dar şi „puţin laş,,. Iată de ce, în ziua plecării, se gândeşte să-i sporească zelul carlist. La rugămintea lui Bacher, dl Manoilescu, însoţit de dl Gatowski, prieten şi secretar al ex-principelui, se prezintă la biroul său. O clipă mai târziu, cei doi vizitatori rămân stupefiaţi în faţa „documentului". Dl Manoilescu îşi şterge fruntea. „O mie de lire sterline pentru original!" - exclamă, dispreţuind leul şi francul, prea puţin cotate la Bursă pentru un

asemenea târg. Oferta era tentantă, dar Bacher, care avea o imagine exactă asupra naivităţii umane, refuză. Dacă ar fi acceptat, risca să compromită totul. „Mulţumiţi-vă cu această copie", îi răspunde. „Luaţi-o ca atare şi nu mă întrebaţi nimic despre originea ei, căci un angajament de onoare mă împiedică s-o divulg. Iar dvs., promiteţi-mi să nu spuneţi nimic."

Dl Manoilescu nu insistă, îşi dă cuvântul, primind „livrarea" celei de-a doua şi ultime copii făcute de Bacher. Ciudat, însă, în momentul în care pune „piesa" în buzunar, dl Gatowski, având probabil un presentiment, îl întreabă dacă nu-i e teamă că va fi arestat în România. „Nu vor îndrăzni!", îi răspunde, cu inocentă convingere, dl Manoilescu. Patruzeci şi opt de ore mai târziu, primeşte cea mai brutală dezminţire. Poliţia îl arestează imediat ce pune piciorul pe pământ românesc.

III. Procesul Manoilescu

Partidul Naţional Ţărănesc se afla în posesia faimosului document. Ferm convins de autenticitatea acestuia, considera ca sigură apariţia unei mişcări care ar antrena, o dată cu înlăturarea lui Brătianu şi a Partidului Liberal, întoarcerea ex-principelui. Prin urmare, avea sarcina să pregătească terenul, să formeze un

curent de opinie: numele Albei lulia plana ca o ameninţare pentru guvern şi ca o speranţă pentru carlişti. Ţărăniştii trebuia doar să profite de ocazia ivită pentru a acţiona fără teamă de eşec.

Si iată că dl Manoilescu este arestat. Acuzat de crimă contra siguranţei statului, compare în faţa unui consiliu de război; este apărat de generalul Averescu, şeful său de partid (Partidul Poporului, creat în 1918), dl lorga şi câţiva membrii marcanţi ai PNŢ, în frunte cu dl Maniu. Atitudinea acestuia avea să rezerve totuşi o surpriză: deşi personal era convins de veridicitatea documentului - pe baza concluziilor expertului -, prudenţa îl îndemna să se gândească la viitorul partidului înainte de a se angaja în afacere. Maniu protestează energic împotriva arestării dlui Manoilescu, nu-1 abandonează, dar în faţa Camerei aduce ecoul procesului în termeni foarte măsuraţi: „Deocamdată nu este în interesul ţării a discuta întoarcerea lui Carol, dar Partidul Naţional Ţărănesc îşi rezervă dreptul de a o face într-o zi, dacă va considera că acelaşi interes cere acest lucru".

„Această zi" nu era prea îndepărtată. Căci, chiar dacă afacerea „documentului" ar fi fost rezolvată, partidul ar fi pus, în mod automat, problema întoarcerii ex-principelui.

Dl Manoilescu a fost primul care a făcut caz de „document" în cursul apărării lui. Şi pentru că „românul e născut poet", apar legende despre dl Brătianu şi PNL, dezvăluind duplicitatea lor. Senzaţionalele revelaţii trebuia, fără îndoială, să dea lovitura de graţie. Febra entuziasmului încingea spiritele.

Ion Brătianu rămâne însă liniştit şi ascultă cu dispreţ ceea ce el considera a fi doar bârfe şi fabulaţii. Afirmaţiilor dlui Manoilescu le opune dezminţirea sa categorică. O asemenea siguranţă din partea şefului liberalilor dovedea fie un curaj ieşit din comun, fie o certitudine, în ambele cazuri, cel mai bun lucru pentru ţărănişti era să tragă de timp, convinşi că posesorul originalului nu va ezita să-1 publice, mai ales după declaraţia lui Brătianu. De la Paris se aştepta, aşadar, deznodământul. Dar cum nu sosea nici o veste, începe să se insinueze îndoiala. Dacă cercul celor care se temeau că au fost înşelaţi se lărgea, mai dificilă era demascarea impostorului. Pentru dl Madgearu, răspunsul venea imediat: Hugo Bacher. Era totuşi firesc să se întrebe dacă el a acţionat de unul singur.

Chiar dacă PNŢ îşi menţine poziţia faţă de guvern, în secret dădea înapoi: între el si carlism se săpase o groapă.

Autorităţile române îl considerau pe Hugo Bacher ca fiind falsificatorul; acesta fusese avertizat de bănuielile ce planau asupra lui după ce dl Manoilescu dezvăluise originea fotografiei găsite în posesia sa. l Această „slăbiciune", după exprimarea lui Bacher - .| pe care nu-1 interesau motivele pentru care fostul subsecretar de stat se considerase eliberat de jurământ -, confirma calificativul de „laş,, pe care i-1 atribuise (când s-au cunoscut).

A doua zi după arestarea dlui Manoilescu, Bacher j consideră că, înainte de a face două vizite urgente, ar trebui să-şi pună în ordine biroul, îşi examinează hârtiile, rupând şi arzând mare parte dintre ele. Eliberat de teama de-a fi lăsat ceva incriminator, sună la unul dintre cei mai buni avocaţi parizieni. „Strategie proastă", îi răspunde avocatul la aflarea întregului adevăr. „Dar - adăugă el - nu sunteţi pasibil de urmărire penală: falsul nefiind publicat, delictul nu s-a consumat."

Cu inima uşoară, Bacher aleargă la ex-principe. îi ascunde cu grijă existenţa falsului de care se servise ca de o undiţă pentru a-i pescui pe carlişti, stârnind uimirea şi admiraţia lui Carol; opreşte elanul dlui Madgearu, care voia să aducă documentul la vila din Neuilly; dl Manoilescu nu avusese timp să-1 divulge şefului său; în ce-1 priveşte, dl Gatowsky, prietenul ex-

principelui care-l însoţise pe dl Manoilescu în biroul lui Bacher, nu suflase nici un cuvânt. Acum, Bacher se vede nevoit să-i aducă la cunoştinţă lui Carol existenţa „documentului" înainte ca acest lucru să-l facă ziariştii. Mai rău era că trebuia să-i spună tot adevărul. Grea sarcină pentru cineva care se mişca uşor doar printre minciuni! Clasicul „angajament de onoare" nu mai era valabil şi nici tăcerea prelungită a lui Bacher, în cazul în care acesta ar poza în victima unui mistificator. Regretând, el exersează faţă de stăpânul său arta subtilă a gestului şi cuvântului, la care se dedase deja dl Madgearu. „Alteţă - îi spune -, pentru a servi cauzei voastre m-am înjosit până la a fabrica falsuri. Dacă mă consideraţi vinovat, pedepsiţi-mă: sunteţi singurul meu judecător!". Şi se grăbeşte să adauge că, după părerea avocatului, nu ar trebui să se neliniştească din punct de vedere juridic.

Dacă după această vizită Hugo Bacher putea să doarmă liniştit, gândul că acolo, în România, PNŢ aştepta să-l înfunde pe dl Ion Brătianu prin prezentarea scrisorii originale nu-i dădea pace. Erau în joc atât credibilitatea lui, cât si aceea a ex-principelui; viitorul pe care-l visase îi apărea că inaccesibil. Trebuia deci să dovedească imposibilitatea de a furniza indispensabilul document în original. Spiritul său in-

genios nu se preocupă de detalii, îşi aminteşte de un procedeu de care mai uzase şi plănuieşte o nouă spargere. De această dată presimte că o simplă notă strecurată într-un ziar nu este de ajuns şi înscenează o spargere la vila ex-principelui din Neuilly. Sunt alertate toate ziarele franţuzeşti, întâmplarea fiind comentată în diferite feluri, încă o dată, Bacher se dovedea un regizor de primă clasă. Reducând la minim cheltuielile de decor şi figuraţie, încredinţează aceluiaşi individ rolurile de actor, victimă şi martor. Rolul martorului fusese scurtat: valetul principelui, căruia i se încredinţase dificila misiune, adormise înainte de a fi văzut ceva. Astfel, precizările pe care le putea aduce nu riscau să se contrazică şi, cum nu existau complici, Bacher nu avea a se teme din partea acestuia de o criză de slăbiciune de pe urma căreia să profite justiţia.

Pentru naivi, spargerea de la Neuilly salva aparenţele: fără să facă gafa de a-i incrimina deschis pe liberali, Bacher dădea posibilitate carliştilor să a-leagă, dintre diferitele ipoteze, pe cea care îi satisfă-cea. Şi, încet-încet, se insinua ideea că ar fi posibil ca însuşi dl Brătianu să fi încercat să acapareze, prin acoliţii lui, un document atât de redutabil o dată ajuns în mâinile adversarilor.

Şefii naţional-ţărăniştilor erau mai exigenţi. Să fi înţeles ei, oare, intenţiile ascunse ale lui Bacher? Să nu fi ajuns la ei ecoul şi explicaţia întâmplării? Oricare ar fi fost cauza, sciziunea între ei şi ex-principe apăruse deja. Bacher, regretând că dl Maniu se angajase atât de prudent în afacere, a avut o revelaţie. Se hotărăşte să folosească ultimul cartuş: şantajul. Până în acel moment, deşi se stabilise o colaborare strânsă între Carol şi PNŢ, nu exista nici un act care s-o facă publică, în declaraţii anterioare făcute presei, ex-principele nu-şi desemnase niciodată în mod deschis partizanii, înglobându-i sub termenul foarte vag de „prieteni din România". Bacher decide să-i compromită pe aliaţii puţin fideli, denunţând legătura lor cu Carol. La instigaţia curteanului său, ex-principele declară într-un interviu din *Intran-sigeanî:* „De peste trei luni, unii şefi de partid, mai ales ai PNŢ, au venit să-mi ceară o declaraţie de candidatură. Am refuzat timp de trei luni. Am considerat că gestul este prematur; am ezitat multă vreme, până de curând, în sfârşit, cedez. Declaraţia mea nu este decât răspunsul la o întrebare pusă si nu o întrebare lansată peste frontierele ţării mele."

„Prietenii din România" deveneau, în mod explicit, naţional-ţărăniştii. Şi privind în urmă îi făcea

responsabili de propria declaraţie din 31 iulie, pe care o considera un simplu „răspuns" la cererile lor repetate.

Dar, prin prudenţa de care dăduse dovadă lăsând în sarcina secretarului partidului (sub pretextul absenţei) semnarea unei scrisori mai degrabă anodine şi susţinându-l pe dl Manoilescu de departe, fără un angajament oficial, dl Maniu face ca trădarea lui Hugo Bacher să rămână fără efect.

Si ex-principele iese din această afacere şi mai izolat. Dl Manoilescu este achitat. Dacă se făcuse vinovat de intenţie, Ion Brătianu nu-i lăsase decât puţin timp pentru a-şi realiza proiectele. De asemenea, era echitabil ca juriul să-l achite sau să-l condamne, împărţirea voturilor a demonstrat-o: trei pentru şi două împotrivă. Judecătorii au manifestat multă indulgenţă faţă de el pentru că şi-a exprimat regretul. Departe de a afişa alura mândră şi trufaşă a unui şef de opoziţie ferm, el se cufundă în amabilităţi în faţa judecătorilor, decla-rându-se onorat să fie „judecat de militari". Manifestă o căinţă lacrimogenă, iar prin mea culpa emoţionează auditoriul. Cere sentinţa „în numele copilului-rege cu părul blond şi ochii albaştri", pe care nu mai vrea să-l detroneze, dovedindu-se un adversar la fel de puţin redutabil al ordinii dinastice ca şi al lui Ion Brătianu.

Insuficient informată, presa străină înţelege total greşit achitarea lui Manoilescu şi o interpretează ca pe o lovitură de măciucă dată guvernului de judecătorii militari. Angajând acest proces fără a-şi face griji în privinţa verdictului, Ion Brătianu dovedise o pătrunxătoare înţelegere a situaţiei politice din ţară. Le-a arătat mai întâi carliştilor, care acţionau izolat, fără a avea sprijinul unui partid organizat, că orice tentativă de răzvrătire va fi sortită eşecului si zdrobită de rigoarea legilor. Apoi, i-a deschis ochii dlui Maniu asupra compromisurilor în care era amestecat partidul său; considera, astfel, că reflecţia, sfaturile bune şi timpul vor convinge acest partid să colaboreze el, pentru consolidarea României.

Comportamentul dlui Manoilescu a confirmat clarviziunea preşedintelui Consiliului. După probele dure la care fusese supus, fostul subsecretar de stat se retrage departe de agitaţia deşartă a lumii. Nu s-a gândit nici măcar la apariţia, sub un alt nume, a ziarului lui, care fusese interzis, unde, în lipsa carlis-mului, i-ar fi putut face opoziţie lui Ion Brătianu. Iar când Geo London, câteva săptămâni mai târziu, aflat în trecere prin Bucureşti, a vrut să obţină de la el textul faimosului „document", dl Manoilescu şi-a trecut mâna peste frunte, ca pentru a-şi şterge din me-

morie imaginea terorii care-l făcuse să se încline în faţa severului aparat al justiţiei, şi nu a răspuns nimic. Considerase că ar fi mai înţelept să adopte formula adversarilor săi şi rămâne fidel declaraţiei cu care îşi încheia apărarea: „Dacă hazardul ar vrea ca eu să părăsesc această viaţă, spune el meditând la loviturile neprevăzute ale zeiţei norocului, cel puţin sacrificiul persoanei mele (făcea aluzie la cele cincisprezece zile de arest preventiv) să servească de exemplu şefilor politici ai ţării şi să-i incite să facă front comun în vederea creării unei Românii mai fericite."

După ce se lămurise, Partidul Naţional Ţărănesc se îndepărtase de cauza ex-principelui, aşa cum prevăzuse Ion Brătianu. Pentru a preveni o posibilă recidivă, liberalii au impus o lege care îi pedepsea pe cei care încercau să modifice forma de guvernare dinastică şi au interzis adunarea de la Alba Iulia, decisă în momentul când naţional-ţărăniştii se aflau sub influenţa Parisului.

înainte ca aceştia să-şi mărturisească greşeala, moartea, impasibilă la soarta popoarelor, l-a doborât pe nobilul lor adversar; nimeni nu a pronunţat însă numele lui Carol. Procesul Manoilescu lichidase carlismul - elegantul său epilog l-a şters până la amintire.

IV. Moartea lui Brătianu

O vreme naţional-ţărăniştii făcuseră cauză comună cu ex-principele. Nu pentru că acesta se bucura de simpatia maselor româneşti, de care ar fi putut profita împotriva lui Ion Brătianu pentru a ajunge la putere, ci pentru că îi bănuiau capacitatea de a zdruncina indiferenţa poporului, divulgând „scrisoarea" regelui. Când, la începutul procesului Manoilescu, după ce au aşteptat zadarnic o confirmare de la Paris a autenticităţii „documentului", au înţeles că e vorba de o mistificare, l-au abandonat pe Carol. Căci, în absenţa documentului, ei considerau carlismul o povară. Dar prestigiul dlui Maniu şi al partidului său a fost afectat de acest brusc revirIment. Maniu a perseverat în acerba lui opoziţie faţă de liberali, pe care o va marca prin refuzul colaborării oferite de dl Vintilă Brătianu, succesorul ilustrului său frate în fruntea guvernului, şi printr-o serie de adunări în principalele oraşe din România; dar cum ţărăniştii nu mai dispuneau de o bază reală pentru a susţine această opoziţie, ea devenea artificială.

Ruptura dintre ex-principe şi naţional-ţărănisti, la fel de rapidă ca şi alianţa lor, s-a produs în mod progresiv după moartea lui Ion Brătianu. De altfel, succesorii acestuia, fideli gândirii lui, nu încetaseră să spere că într-o zi vor colabora cu ţărăniştii, oferindu-le, prin

somaţiile făcute în presă sau în Cameră, posibilitatea de a-şi defini poziţia, de a ieşi din „echivoc", cum spunea ministrul de interne, dl Duca. încet-încet, ruptura secretă a devenit publică, prin declaraţii succesive, într-o anchetă despre situaţia politică din România, publicată de Lucien Bourgues în *Petit Parisien,* dl Maniu se apără de acuzaţia că ar voi să instaureze carlismul: „Ştiu - declară el - că suntem învinuiţi de asta. Este fals şi lipsit de inteligenţă." Iar la un moment dat, *Patria,* ziarul oficial al PNŢ, scrie că dl Maniu nu a făcut şi nu a considerat necesar să facă uz de scrisoarea regelui Ferdinand, a cărei existenţă nu o poate nici afima, nici nega. în pofida acestei rezerve, a cărei oportunitate era uşor de înţeles, declaraţia mărturisea ruptura definitivă. Divorţul dintre naţional-ţărăniști şi Carol era încheiat, dota fusese în monedă falsă. De arunci, când sunt etichetaţi drept carlişti, ei râd sau se supără.

Opinia publică străină, greşit informată de sentimentele naţiunii române faţă de chestiunea carlistă, îşi imagina că dispariţia neaşteptată a lui Ion Brătianu înlătura singurul obstacol în calea întoarcerii ex-principelui. In mod intenţionat, adepţii lui Carol îl prezentaseră pe liderul liberal ca duşmanul personal al principelui, acuzându-l că, prin mijloace dictatoriale, înăbuşe voinţa ţării.

La Paris, după moartea lui Brătianu, Hugo Bacher conduce procesiunea apropiaţilor ex-principelui la castelul Belleme, unde aceştia bântuie cu aere de conspiratori. Consfătuirile secrete, organizate cu un asemenea mister încât nimeni nu putea să le ignore, stimulau curiozitatea presei străine. Ziarele englezeşti anunţau mobilizarea de regimente la frontiera română, existenţa unor aviatori gata să decoleze şi împăcarea oficială, cu mare pompă, a ex-principelui cu soţia sa. Adevărul era însă cu totul altul: demascaţi prin dispariţia lui Ion Brătianu, care excludea orice scuză pentru inactivitatea lor, la care singură indiferenţa ţării îi condamna, Hugo Bacher şi acoliţii săi deplângeau această moarte prematură. O justiţie reparatorie impunea doliul chiar si calomniatorilor marelui bărbat.

Cauza era iremediabil compromisă. Pentru a nu se scufunda, Bacher se agaţă de orice. Dl Geo London plecase din Bucureşti fără a fi obţinut elementele dorite pentru ancheta lui; dl Manoilescu era dispus să vorbească despre orice, mai puţin despre chestiunile penibile ale afacerii; iar dl Maniu se mărginise la a prezenta declaraţiile grafologului fără a arăta jurnalistului nici textul, nici facsimilul aflat în posesia lui. Exploatând în interes personal impasul în care se afla dl Geo London si sub garanţia secretului profe-

sional, Bacher îi remite acestuia traducerea franceză a „scrisorii", montată ca o perlă fină în reportaj. Faptul nu a produs însă decât zgomot. La dezminţirea guvernului român în urma publicării scrisorii, nu s-a riscat confruntarea facsimilului cu documentul, întrucât într-o eventuală urmărire judiciară secretul profesional n-ar mai fi fost respectat, sursa trebuind să fie dezvăluită; iar Bacher nu uitase sfaturile avocatului său. îi rămâneau doar bluful şi viclenia. Atunci regizează el pretinsul atentat împotriva ex-principelui, mistificare puerilă de factura spargerii de la vila din Neuilly, dar învăluită într-o aură romantică. Marinescu are contacte cu necunoscuţi misterioşi, întâlniri pentru care 1-ar fi invidiat chiar şi Ruy Blas. Fostul spălător de vase dintr-un bar de pe Champs Elysees putea să aspire, asemenea eroului lui Victor Hugo, la funcţia de ministru. Titlurile pe care Bacher le promitea celor fideli îi facilitau recrutarea unor indivizi care se socoteau plătiţi chiar prin aceste speranţe, în Marinescu, bolnav închipuit şi exaltat, Bacher găseşte un ajutor preţios, cu un temperament ieşit din comun: rănit de şase gloanţe de revolver, el cade leşinat, dar, printr-un fenomen pe care analele me-dicinei nu 1-au consemnat încă, nu prezintă nici o urmă. Iar martorii nu aud nimic. Hugo (Victor!) se folosea

de muţi, Bacher de surzi. Fiecare cu metoda lui!

îndoindu-se el însuşi de succesul piesei, Bacher creează în jurul atentatului o atmosferă de angoasă, strecurând a doua zi, în *Petit Journal,* un interviu cu principele Carol. „X... în Franţa", începea articolul. Intrăm brusc într-un roman foileton; nu lipseşte nimic: „Duminică la orele 2, în faţa gării din Y...". Redactorului i se cere, dată fiind importanţa acestui X, să nu reproducă numele oraşului. Maşina îl aşteaptă. Parola discretă, recomandările care fac să-ţi treacă un frison pe şira spinării: „Dacă se trage un foc de revolver, opriţi-vă!" Se înnoptează. S-ar putea ca la această oră principele să aibă musafiri, dacă asasinul nu şi-a îndeplinit încă sinistra treabă.

Oricine în afara ex-principelui ar fi stat liniştit, dar Bacher 1-a făcut pe acesta să creadă că viaţa îi este în pericol. Luându-şi confidentul în serios, îi varsă fonduri pentru stimularea zelului detectivilor, pe care, fireşte, Bacher, care ştie totul, nu le foloseşte în acest scop.

Justiţia se sesizează însă de neplăcerile repetate a căror victimă era ex-principele şi asupra cărora plana cel mai sinistru mister. Se deschide o anchetă şi Bacher este convocat, ca martor, la judecător, dl Peyre, care, ignorând faptul că interlocutorul său nu se afla pentru prima oară în faţa unui judecător de

instrucţie, îl întreabă, insidios, dacă ar trebui să dea curs afacerii. „Alteţa Sa regală, îi răspunde Bacher, mă autorizează să vă cer, domnule judecător de instrucţie, să se facă lumină, cu atât mai mult cu cât anturajul Alteţei Sale a fost bănuit de o mistificare." Şi, ieşind mulţumit de sine din biroul judecătorului, Bacher clipi maliţios.

După moartea fratelui său, dl Vintilă Brătianu demarase o politică financiară mai largă, făcând apel la capitalurile străine, prin împrumuturi. Desfăşurân-du-şi acţiunile de opoziţie şi împinşi de teama ca nu cumva acest spirit de înţelepciune politică să propulseze Partidul Liberal, naţional-ţărăniştii trimit în această chestiune, în principalele oraşe din străinătate, emisari al căror rol rămâne neclar. Unul dintre aceştia este dl Madgearu, care, în trecere prin Paris, îl întâlneşte pe Bacher. Imaginaţia bogată a lui Bacher se înflăcărează la vederea mai vechii sale cunoştinţe. Abil, având conştiinţa încărcată, începe prin a-i face dlui Madgearu câteva reproşuri: îl acuză de atitudinea echivocă a PNŢ în procesul Manoilescu şi de neîncrederea în autenticitatea „documentului", în tentativa de a-1 recâştiga pe acest partizan pierdut, îi prezintă carlismul ca unică salvare pentru naţional-ţă-rănişti, care altfel ar fi o pradă uşoară pentru liberali.

Dl Madgearu, felicitându-se pentru clarviziunea de care dăduse dovadă în „afacere", îşi menţine convingerile. Suficient ca Bacher să-si simtă onoarea *lezată:* „Cum! documentul era autentic! Din nefericire, spargerea de la Neuilly ne-a privat de original!". „Unde se află documentul în prezent?", întreabă dl Madgearu, îndoindu-se, pentru o clipă, de convingerile sale. „Citiţi *ziarele* româneşti? Ei bine, în povestea agoniei lui Brătianu, aţi remarcat că, în ultimele clipe, a cerut ceva de scris. Articolul din ziar reproducea această recomandare făcută celor prezenţi: «Nu fiţi consternaţi, aveţi curaj!». Bănuiesc că nu aţi fost atât de naiv încât să credeţi, în realitate, Brătianu i-a cerut fratelui său să scoată din seiful aflat în dormitor un plic cu sigiliul lui si să-l ardă. Acesta era documentul." Dl Madgearu izbucneşte în râs. De data asta nu l-a crezut pe Bacher. Manevrele emisarilor PNŢ în străinătate înrăutăţesc situaţia.

în cursul unei şedinţe parlamentare tumultuoase, în care majoritatea le-a reproşat că, lucrând împotriva acestor împrumuturi, au acţionat împotriva interesului ţării, reprezentanţii PNŢ părăsesc Camera, îşi continuă manevrele din afară, apogeul opoziţiei lor urmând a fi adunarea de la Alba lulia. Guvernul, convins de ruptura dintre Carol şi partidul dlui Maniu, revocase interdicţia desfăşurării acesteia, con-

siderând că ea va servi ca supapă de siguranţă şi că, după exasperarea împinsă la paroxism prin cuvinte şi documente, va urma o destindere ce va aduce, o dată cu liniştea, speranţa unei colaborări fecunde întru bunăstarea şi prosperitatea ţării.

Toate aceste evenimente au avut repercusiuni la curtea lui Carol. Hugo Bacher amorsase şi dezvoltase „afacerea". Se bucurase de încrederea şi prietenia ex-principelui. La un moment dat, Carol sacrificase chiar mândria Elenei Lupescu, supunând-o „umilinţei" divorţului diplomatic. Duelul avându-1 ca obiect pe Carol, izbucnit între amantă şi curteanul acestuia încă de la începutul „afacerii", ia sfârşit. Cu ocazia procesului Manoilescu, ziarele româneşti se ocupaseră de Bacher, reproşându-i-se acestui aventurier, între alte lucruri la fel de grave, faptul că a dezertat din armata română în timpul marelui război. Elena Lupescu, care-şi pregătea din umbră revanşa pentru umilinţa de odinioară, s-a bucurat de aceste dezvăluiri: „Trecutul acestui om, îi repeta ea mereu lui Carol, ne îndepărtează simpatiile pe care le-am câştigat prin dreptul nostru şi loialitate."

Când steaua carlismului apune, în ciuda eforturilor lui Bacher, ea conchide: „Falsul lui ne-a compromis cauza." Amintindu-şi ziua când Bacher, în numele demnităţii princiare, a încercat să-1 convingă pe Carol

să rupă relaţia cu ea, foloseşte, la rândul său, aceeaşi armă, cerându-i ex-principelui să-1 îndepărteze pe acest individ nedemn.

Femeile au adesea dreptate; Elena Lupescu, întotdeauna. Din acest moment, ex-principele îl primeşte pe Bacher cu tot mai multă răceală... Sunase ceasul dizgraţiei. Hugo Bacher câştigase prima manşă. Elena Lupescu pe a doua, cea hotărâtoare.

V. Complotul de la Londra

După căderea în dizgraţie a lui Bacher, un alt manager intră în scenă: dl Barbu lonescu, mai puţin abil politic, dar foarte bogat. Din fericire pentru el, datorită acestei ultime calităţi câştigă bunăvoinţa Elenei Lupescu. Dl lonescu avea mari afaceri în industria hotelieră, câte puţin pretutindeni: în Franţa, Belgia, Anglia. (Potrivit ziarului Universul, Barbu lonescu, pe numele adevărat Maurice Leiba, alias Leibovici, ar fi părăsit clandestin România cu un paşaport fals pe numele de lonescu, pe care 1-a adoptat, însuşindu-şi totodată salariile muncitorilor unei uzine la conducerea căreia era angajat.)

în cursul iernii, Barbu lonescu îi propune ex-principelui un sejur într-un palat de pe Coasta de Azur, în condiţii foarte avantajoase. Avid de publicitate, îşi

mm

împinge generozitatea până la a-i oferi fonduri pentru complotul de la Londra, care va fi programat exact la aceeaşi dată cu adunarea de la Alba lulia. Insinuând în acest fel o legătură între manifestaţia PNŢ şi ex-principe, organizatorii voiau, pe de o parte, să beneficieze de publicitatea care rezulta din aceasta şi, pe de alta, să-şi compromită aliaţii de altădată.

După un sejur în Belgia, ex-principele este oaspetele dlui lonescu la Gladstone, în împrejurimile Londrei. Este conceput manifestul de la Gladstone. După un compliment făcut Elenei Lupescu, „care nu este cauza renunţării mele şi care nu mă împiedică să-mi îndeplinesc sarcinile", scria ex-principele, iată acest articol 16: revizuirea tratatului de la Trianon.

S-au închiriat avioane. Pentru ce? Carol n-avea nici o dorinţă ca vreunul dintre ele să-1 debarce pe pământ românesc. Iar Elena Lupescu n-ar fi acceptat plecarea lui, care risca să-i facă ţăndări strălucitoarea carieră. Căci ea domneşte, dar ştie că nu va putea domni. Nici tentativa de a răspândi pe teritoriul românesc manifeste din avioane nu-i preocupase în mod serios pe conspiratori. Recrutarea aviatorilor a fost destul de dificilă, chiar printre unguri... Ar fi fost destul de greu să treacă frontiera.

Comedia nu a fost dusă mai departe. Guvernul britanic, agasat de acţiunile lui Carol, 1-a invitat să

părăsească Anglia, împreună cu anturajul lui. Complotul de la Londra a însemnat însă o publicitate enormă atât pentru Elena Lupescu, cât şi pentru dl Ionescu.

ŞTEFAN FLORESCU

Apendice

Scrisoarea de la Scroviştea, iunie 1927

„Scumpul meu preşedinte al Consiliului,

Ca creştin sunt totdeauna stăpânit de grija clipei când mă voi înfăţişa în faţa Domnului, ca român şi rege mă gândesc neîncetat la soarta ţării căreia i-am jertfit viaţa mea pe pământ.

Dragostea mea nu mă lasă să consider că datoria îmi încetează cu această viaţă şi nu pot să nu mă gândesc la ce va fi în urma ei.

Dumnezeu a vroit ca Coroana, de care e atât de indisolubil legată soarta Ţării, să treacă pe capul nepotului meu nevârstnic Mihai. Rog cerul să-l ocrotească şi să-i hărăzească binecuvântarea ca sub domnia lui să se întărească şi să sporească România clădită cu atâtea jertfe.

Fac apel la toţi bunii şi cinstiţii cetăţeni ai Ţării să ajute din toate puterile lor ca să înlesnească liniştita propăşire a Statului.

în fruntea lor, asupra scumpului meu fiu Nicolae ca regent, împreună cu colegii săi, cade cea mai grea răspundere la îndeplinirea sfintelor datorii.

Cu credinţa şi dragostea ce înaintaşii familiei sale i-au dat pildă, fiul mau va putea duce la bun sfârşit misiunea ce îi revine.

Nu pot privi spre viitor fără să mă gândesc cu inimă

de părinte la scumpul meu fiu Carol, căruia îi urez viaţă cinstită si fericită în noua soartă pe care si-a croit-o împotriva silinţelor noastre. Nu mă îndoiesc că, ca orice român iubitor de Ţară si mai devotat ca oricare altul, va stărui întru a înlesni, prin tot ce atârnă încă de dânsul, ca România în timpul fiului său Minai şi a urmaşilor săi să se poată dezvolta şi propăşi în linişte şi cu spor.

în ceea ce mă priveşte, cu hotărâre şi numai, spre a nu tulbura liniştea Ţării m-am oprit de la mulţumirea sufletească de a-l revedea si, în acelaşi sentiment, cer ca să nu se mai întoarcă în Ţară decât, precum s-a legat, când autorităţile legale îi vor îngădui.

Trebuie ca fiul meu Carol să caute astfel să impună oricăror rătăciţi respectul situaţiunii legale, create prin renunţarea sa la tron, aşa precum îi poruncesc cele mai imperioase datorii de român, de fiu şi de părinte, ca să respecte legământul încheiat din proprie voinţă şi nesilit de nimeni.

Primiţi, vă rog, scumpul meu preşedinte al Consiliului, expresiunea simţămintelor mele afectuoase.

Ferdinand"

Documentul

„Sinaia, iulie 1927

Scumpul meu preşedinte al Consiliului,

Simţind sfârşitul meu apropiat, gândul meu e stăpânit de grija de mâine a ţârei, cărei am închinat toată viaţa mea.

In aceste clipe inima mi se umple de nelinişte, gândin-du-mă la noua ordânduire legală ce aţi înfăptuit, prin înlăturarea de la moştenirea Tronului a scumpului meu

fiu Carol, crescut şi pregătit pentru slujba de domnitor.

Socot, după un an şi jumătate de chibzuire adâncă, că această hotărâre nu poate să înlesnească liniştea şi propăşirea scumpei mele ţări. Nădăjduiesc că înţelepciunea domniei voastre de sfetnic al tronului vă va porunci să vă întoarceţi la vechea ordine, singura cu putinţă să asigure ţării propăşirea şi integritatea ei.

Cu încredere în dragostea domniei voastre de neam şi ţară, scriu această ultima mea dorinţă rugând cerul să binecuvânteze poporul meu si pe fiul meu Carol, căruia îi urez o domnie rodnică şi glorioasă.

Primiţi, vă rog, scumpul meu preşedinte al Consiliului, expresiunea sentimentelor mele afectuoase. Ferdinand"

Dezminţirea lui Ion Brătianu

„Mă întrebaţi dacă am ştiut în procesul Manoilescu că pentru apărarea inculpatului s-a afirmat că s-a văzut copia unei scrisori pe care regele Ferdinand mi-ar fi adresat-o cerându-mi să intervin în revizuirea actului din 4 ianuarie.

Ca urmare l-am autorizat pe dl comisar regal să dezmintă în maniera cea mai categorică existenţa acestei scrisori. Şi reînnoiesc această dezminţire categorică.

Desigur, asemenea minciuni sunt inventate şi răspândite pentru a micşora răspunderea inculpatului. Constat totodată, pe lângă reaua-credinţă, o naivitate specială din partea celor care îşi bazează apărarea pe asemenea falsuri.

Orice om cu judecată înţelege că regele Ferdinand n-ar fi putut scrie o asemenea scrisoare de vreme ce în diferite manifestaţii publice îşi arătase adevărata voinţă; aceasta a apărut si în codicilul testamentului său ca şi în

scrisoarea de la Scroviştea pe care mi-a remis-o şi care este datată iunie 1927.

Este desigur o ofensă îndrăzneaţă adusă memoriei regelui să-l crezi capabil de a scrie simultan scrisori atât de contradictorii.

Scrisoarea pe care i-am adresat-o ex-principelui Carol, cu aprobarea regelui, arată fără urmă de îndoială- că suveranul şi guvernul său voiau tocmai să-l împiedice, pe cel ce se depărtase definitiv de Tron, să fie victima acelora care încercau să-i speculeze slăbiciunea de caracter.

Intre atitudinea lipsită de contradicţii a marelui rege dispărut şi afirmaţiile interesate ale câtorva acuzaţi nu există îndoială."

(Declaraţie dată presei româneşti, 15 noiembrie 1927)

Cine a fost Ştefan Fior eseu?

Autorul cărţii L'Affaire Carol, *Ştefan Florescu, este un personaj pe care istoria l-a uitat, deşi a fost prezent la câteva evenimente importante din prima jumătate a secolului trecut. S-a născut la 20 iulie 1897, în comuna Urechesti, judeţul Bacău, si a murit la 25 ianuarie 1945, la Bucureşti. Tatăl, un modest muncitor ceferist, a reuşit ca, din micile economii făcute, să-şi trimită fiul la studii în Franţa, în acea vreme, în România exista un puternic curent filofrancez si cei care aveau posibilitate îşi trimiteau copiii să studieze în „oraşul luminilor". La Paris, tânărul a urmat cursurile Facultăţii de Drept - unde a fost coleg cu Constantin Vişoianu, viitorul ministru de externe în guvernul Rădescu - şi ale Şcolii de Studii Politice şi Administrative şi tot acolo l-a cunoscut pe viitorul rege Carol al H-lea, autoexilat după renunţarea la „drepturile de Principe Moştenitor al României". A devenit primul lui secretar - locuind împreună cu el şi Elena Lupescu în casa din Neuilly, o suburbie a capitalei franceze - si l-a însoţit în toate acţiunile din perioada 1926-1927; inclusiv în călătoria făcută la Londra, când, în urma descoperirii unor buletine falsificate la cursele de cai, prinţul a fost expulzat din Anglia. De altfel, englezii nu l-au agreat niciodată pe Carol al H-lea.*

La 20 iulie 1927, regele Ferdinand s-a stins la castelul din Scrovistea. Cu un an şi jumătate înainte, în faţa

hotărârii irevocabile a prinţului Carol de a renunţa la tron, Parlamentul României îl învestise ca principe moştenitor pe Mihai si instituise, până la majoratul acestuia, o regenţă compusă din preşedintele Curţii de Casaţie, Gheorghe Buzdugan, patriarhul Miron Cristea si prinţul Nicolae, ultimul din partea familiei regale, în preajma evenimentelor legate de deschiderea succesiunii la tron, în anturajul lui Carol apăruseră câteva personaje suspecte: mai întâi Hugo Bacher si apoi doi bancheri originari din România, Barbu lonescu si Wieder. Primul este autorul scrisorii apocrife în care regele Ferdinand, aflat pe patul de moarte, apela la „înţelepciunea" lui Ionel Brătianu, preşedintele Consiliului de miniştri, pentru a-l repune pe Carol în drepturi, în plus de cele înfăţişate în L'Affaire Carol, *i-am găsit numele în evidenţele lojii francmasonice din strada Lipscani, dezvăluite de Florin Becescu în cartea lui, „Francmasoneria din România". Despre al doilea, Barbu lonescu, ştiu că, în 1927, se afla în vizorul Siguranţei. La un moment dat, inginerul Virgil lonescu, cel care mai târziu a devenit consilierul politic numărul l al lui Corneliu Codreanu, a fost chemat la sediul Siguranţei. „Cine este acest individ care face pe marele bancher la Paris si îl finanţează pe Carol?", l-a întrebat Vintilă lonescu, unul dintre cei doi directori de atunci ai instituţiei. I-a pus în faţă un teanc de fotografii şi i-a cerut să-l identifice. Şi Virgil lonescu şi-a adus aminte despre cine era vorba: Barbu lonescu, pe numele adevărat Leibovici, fusese mic contabil la întreprinderea de construcţii a tatălui lui Virgil, din Constanţa; după câtva timp, a plecat din ţară si a reuşit în afaceri. După întrevederea de la Siguranţă, Virgil lonescu a fost trimis la Paris cu misiune*

din partea autorităţilor de la Bucureşti de a-l contacta pe Barbu lonescu. Dar timp de şase luni cât a stat acolo, nu l-a întâlnit niciodată. Se pare că bancherul aflase despre investigaţiile pe care le făcea Siguranţa şi a evitat să fie văzut în preajma prinţului, în sfârşit, în vara anului 1930 Wieder a venit în România si, având protecţia regelui Carol al II-lea, a făcut afaceri aşa de mari încât în acea vreme apăruse sintagma „ţara lui Wieder". După câţiva ani a fost nevoit să plece din România ca urmare a unei campanii de demascare.

După episodul cu scrisoarea falsificată, Ştefan Florescu a rupt relaţiile cu prinţul, a revenit în ţară şi a intrat în diplomaţie, devenind funcţionar în Ministerul de Externe. La un moment dat, a mers în audienţă la Vintilă Brătianu, succesorul fratelui lui la conducerea Partidului Liberal. Acesta, considerând chestiunea revenirii lui Carol pe tron închisă, nu a dat amploare spuselor lui Florescu, dar l-a îndemnat să dezvăluie ceea ce ştie în carte.

La 8 iunie 1930, Carol a revenit pe tron cu sprijinul masoneriei şi al armatei. Ei bine, prima decizie pe care a luat-o în calitate de rege, chiar în seara zilei de 8 iunie, a fost o percheziţie acasă la Ştefan Florescu. Pentru a îndeplini această sarcină, Gavrilă Marinescu şi-a trimis acoliţii - câţiva subofiţeri de la regimentul de vânători din Bucureşti. (Ulterior, aceştia şi-au primit răsplata pentru zelul dovedit: din plutonieri au fost făcuţi comisari la Prefectura Poliţiei Capitalei!) Agenţii l-au bătut crunt pe Florescu, cerându-i să spună unde se află cele zece exemplare din L'Affaire Carol *pe care le-a primit ca drepturi de autor din partea editurii Serpantie. Imediat după apariţia cărţii pe piaţă, Carol reuşise să recupereaze tot*

tirajul şi să-l pună pe foc. Editura trimisese însă câte un exemplar la Biblioteca Naţională Franceză şi la Foreign Office. La percheziţie s-au găsit numai patru volume, care au fost confiscate. Unul dintre celelalte sase exemplare primite de Florescu fusese dăruit de acesta celui mai bun prieten al lui, Jean Schwarz, devenit Jean Negrea, care, peste ani, mi l-a dăruit împreună cu alte câteva lucruri personale ale autorului. Trebuie să mai arăt că în tot timpul cât Carol a fost pe tron Florescu a rămas un simplu funcţionar în Ministerul de Externe, n-a primit nici o misiune.

în toamna anului 1938, camarila regală a hotărât să scape de Corneliu Zelea Codreanu. Dar, pentru ca imaginea regelui să nu fie afectată, asasinatul a fost conceput în anumite circumstanţe: să fie comis în timpul absenţei lui Carol din ţară - şi pentru aceasta regele s-a autoin-vitat în Anglia la nunta reginei Elisabeta, în calitate de rudă -, să fie precedat de atentate nereuşite, acte de anarhie si tulburări publice, care să-l justifice din motive de ordine publică, si, în sfârşit, să i se dea o aparenţă de legalitate, înscenându-se o tentativă de evadare din închisoare sau fugă de sub escortă. Deşi Codreanu a evitat cursa întinsă de Carol, asasinatul s-a produs. Autorităţile britanice au acceptat vizita lui Carol, dar i-au pus o condiţie sine qua non: din suită să facă parte si Ştefan Florescu. Cererea lor a stârnit nedumerire la Palat: de ce ţinea Londra atât de mult ca din delegaţie să facă parte si Florescu, care era doar un funcţionar anonim în Ministerul de Externe si nu avea nici o legătură cu treburile statului? lată de ce în suită au fost incluşi şi câţiva agenţi ai Serviciului Secret, cu misiunea de a

nu-1 scăpa din ochi pe Fior eseu. O fotografie aflată în arhiva mea îl înfăţişează pe Florescu în timpul călătoriei: se află pe peronul unei gări şi este înconjurat de vreo opt indivizi, toţi oamenii lui Moruzov. în cadrul manifestărilor legate de nunta reginei Elisabeta Foreign Office a organizat o recepţie, la care directorul Direcţiei politice din ministerul britanic a ciocnit cu fiecare invitat o cupă cu şampanie. Când a ajuns la Florescu, printre urările si schimburile de cuvinte de rigoare, i-a şoptit: „La noapte, la ora 2, vă aştept la poarta din spate a hotelului pentru o întrevedere de câteva minute". (Direcţia politică este, pretutindeni, creierul Ministerului de Externe. La noi, în momentul loviturii de stat de la 23 august 1944, funcţia de director al acestui serviciu era deţinută de Grigore Niculescu-Buzeşti.) La ora indicată, Florescu a ieşit pe poarta din spate; acolo îl aştepta o maşină în care se afla importantul personaj, care i-a spus: „Domnule Florescu, noi am citit cartea pe care aţi scris-o si, pentru că nu avem încredere decât în dvs., vă rugăm să ne spuneţi: Carol e cu noi sau cu Hitler?". Răspunsul lui Florescu dovedeşte o bună cunoaştere a caracterului lui Carol al H-lea: „Nu e nici cu dvs., nici cu Hitler, este cu el însuşi. E cu dvs. dacă îi daţi mai mult decât îi dă Hitler, va fi cu Hitler dacă acesta îi dă mai mult."

La începutul lunii septembrie 1940, Carol a abdicat si a venit regimul lui Antonescu, care, în opinia mea, a fost continuarea perfectă a dictaturii carliste. De fapt, nici n-aş spune că au fost două dictaturi, ci una singură, carlisto-antonesciană. în toţi aceşti ani, Florescu a rămas acelaşi neînsemnat funcţionar, în ciuda faptului că lucra în minister de peste un deceniu, în sfârşit, vine momentul 23

august 1944, cu arestarea lui Antonescu şi ieşirea din alianţa cu Germania, în ianuarie 1945, la conducerea ţării se afla guvernul Rădescu. Ştefan Fior eseu este chemat la cabinetul ministrului de externe. Când a intrat în biroul fostului său coleg de la Paris, Vişoianu i-a spus: „Fanache, ştii cine e secretarul general al Organizaţiei Naţiunilor Unite care s-a fondat la Sân Francisco? Este englezul ăla de la Foreign Office care a ciocnit cu tine si te-a chemat noaptea la o convorbire secretă. De aceea, îţi dau o misiune din partea ţării: du-te la Londra si stai pe capul acestui englez să nu fim abandonaţi ruşilor!", în ziua plecării la Londra, Florescu aştepta la el acasă taxiul care trebuia să-l ducă la aeroport. Stătea pe o străduţă lăturalnică din B-dul Lacul Tei, în spatele Circului, lângă Fabrica de tricotaje „Suveica". Era extrem de neliniştit: se temea să nu se fi produs vreo scurgere de informaţii şi să fi aflat ruşii de misiunea lui. La ora 12 a sunat sirena fabricii. El a crezut că este echipajul NKVD-ului, pentru că rusii veneau cu zgomot mare, ca să intimideze, si, de teamă, a făcut stop cardiac. Aşa a murit Ştefan Florescu: pe fotoliu, cu geamantanele alături. Avea doar 47 de ani; până atunci nu avusese nici o problemă cu inima, dusese o viaţă echilibrată. Toate aceste întâmplări mi le-a povestit prietenul lui cel mai bun, ziaristul Jean Negrea, care a fost pacientul meu, un evreu filoromân si de mare valoare morală.

DR. ŞERBAN MILCOVEANU

Colecţia
*
i

Colecţia
7tecutut ete tâttyă,

Colecţia
Se&teteie ia

Minienciclopedia
CLIPA 2000

Gazetărie de tranziţie
De vorbă cu:
Adrian Păunescu,
Cristian Tudor Popescu
Octavian Paler,
Stelian Tănase

Intre crâşmă şi biserică
De vorbă cu:
Dinu C. Giurescu,
Octavian Paler,
Ioana Brătianu
şi Constantin Bălăceanu-Stolnici

Anul ***patruzeci si unu***
De vorbă cu:
Florin Constantiniu,
Adrian Cioroianu,
Teodor Wexler,
Serban Milcoveanu

Oameni si vremurile lor
De vorbă cu: Sanda Tătărăscu-Negroponte
şi Constantin Bălăceanu-Stolnici

Exerciţii de memorie
De vorbă cu:
Alexandru Paleologu
Paul Dimitriu

Te iert, dar nu *pot uita*
De vorbă cu: Sandu Mazor, Nicolae Cajal, Avraham Millo, Meir Rosenne